

+тэлепраграма

№ 31 (293) 23 жніўня 2002 г.

Наша Ніва

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

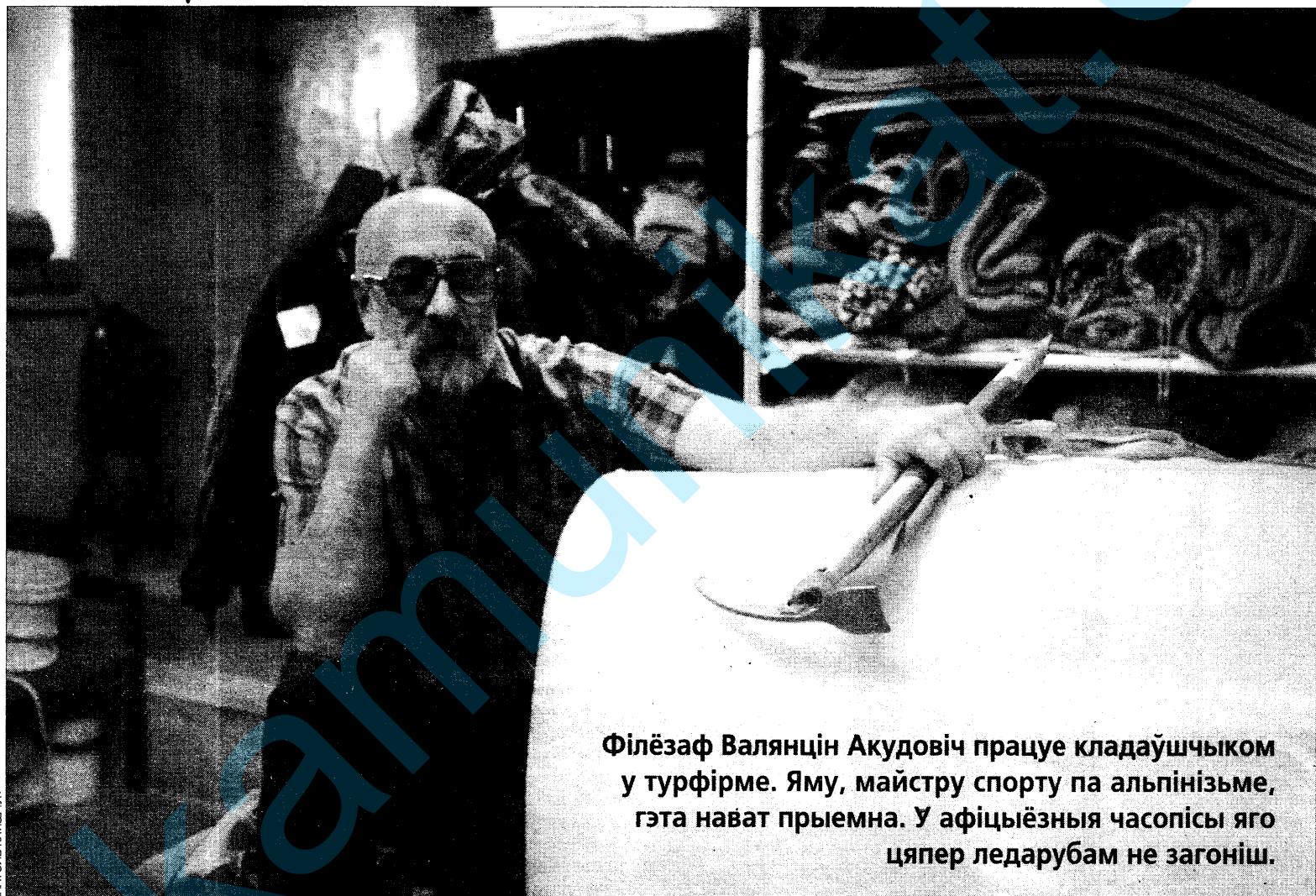
Свабода па цане адпачынку

Салідарны сыход супрацоўнікаў часопісаў "Полым'я", "Крыніца", "Нёман" пасля стварэння літаратурна-выдавецкага холдынгу на чале з лукашыстамі-славянафіламі стаў самай гучнай культурнай падзеяй вясны. Дэмарш літаратараў паклаў пачатак цэлай сэрыі скандалаў у холдынгу. Якую цану заплацилі літаратары за свой маральны выбар — у духоўным сэнсе, у матэрыйальным? Чым жывуць гэтыя людзі сёньня?

Супрацоўнікі "Нёману" і "Полым'я" пакуль бесправоўныя, бо толькі 5 жніўня афіцыйна былі звольнены з сваіх выданняў. А на працягу папярэдніх трох месяцаў часопісы трэсцілі бясконцыя фінансавыя праверкі. Дарма гэтая напруга для пісьменнікаў не праішла, асабліва для "нёманцаў": Алесь Жук зноў злыў з сваім хворым сэрцам, Валянцін Болтач трапіў у лякарню з інфарктам.

Сёньня Алесь Жук яшчэ фармальная выконвае абязьдзікі галоўнага рэдактара: загаду аб ягоным звольненні не было. "Я ў ңезразумелым становішчы, — кажа ён. — Нібыта ўжо не кірую, але права подпісу дакументаў у банку застаецца за мною".

Працяг на старонцы 10.

Філёзаф Валянцін Акудовіч працуе кладаўшчыком у турфірме. Яму, майстру спорту па альпінізме, гэта нават прыемна. У афіцыёных часопісах яго цяпер ледарубам не загоніш.

Папа пакуль не прыедзе

Сустрэцца з Папам у Кракаве, на ягонай радзіме, прыехаў два мільёны пілігримаў з дзясяткай краінаў. Присутнічалі прэзыдэнты Польшчы, Літвы і Славаччыны. Ездзілі ў Кракаў і беларускія каталікі. На іх белчырвона-белых транспарантах быў надпіс "Беларусь чакае!". Папа наведаў Літву, Украіну, неаднаразова Польшчу. Толькі Беларусь пакуль абмінае, хоць рэгулярна звязваецца па-беларуску да пілігримаў. Прычына простая: Папа — кіраўнік Ватыкану, незалежнае дзяржавы, і ягоны візіт можа адбыцца толькі на запрашэнне кіраўніка іншай краіны. Тым больш нечаканым сталася паведамленне "Gazet'e Wyborcz'ай": мітрапаліт менска-магілёўскі, кардынал Казімер Свентак заявіў, што Аляксандар Лукашэнка зацікаўлены ў візыце Яна Паўла II у Беларусь.

Прэсавы сакратар Міністэрства замежных спраў Павал Латушка гэтую інформацыю катэгорычна абвергнуў: "Перамоўы пра мячымы прыезд Папы ў

"Гэта была б сэнсацыя! Каталіцкі Касьцёл у Беларусі моліцца, каб Папа наведаў Беларусь. Але я сам вось толькі што вярнуўся з Кракава, з сустрэчы з Папам — пакуль што нават гаворкі такой не вялося". Не пацвердзілі інфармацыі польскага выдання і ў нунциятуры апостальскага пасаду ў Беларусі. Так што Папа ў Беларусь пакуль ня едзе.

Аднак публікацыя ў "Gazet'e Wyborcz'ай" не пустыя плёткі. Менск сапраўдны можа быць "заткнены" ў візыце, і кардыналу Святога Айца стаўся б сымбалічным для нацыянальнага суверэнітету актам і, зразумела, сапраўдным съявам для каталікоў краіны. Ён зрабіў бы для палітычніння імджу Беларусі ў сувесце болей, чым любая дыпломатычныя заходы. Іншая рэч, што Менск ніколі раней не дазваляў сабе такай самастой-

насці ў замежнай палітыцы.
Публікацыю ў "Gazet'e Wyborcz'ай" пасля пущніскага "халоднага душу" можна расцэніваць як чартову напамінку: ніколі не бывае занадта позна.

Аркадзь Шанскі
Эсэ Віялеты Кавалёвой
"Сустрэча з Папам" — старонка 11.

ініцыятыва БАЖ
Нацыянальная кампанія
за адмену артыкулаў
367, 368, 369 КК

Беларуская асацыяцыя журналістаў 20 жніўня выступіла з ініцыятывой пачатку збору подпісаў за адмену артыкулаў Крымінальнага кодексу, па якіх былі асуженыя журналісты Маркевіч і Мажэйка і можа быць асуђаны Віктар Іашкевіч.

Працяг на старонцы 4.

Дэмакратычны апазыцыі ўжо прапаноўвалі забыць пра Ю.Захаранку, В.Ганчара, А.Красоўскага, З.Завадзкага: маўляў, гэтыя ж людзі былі ў атачэнні ППРБ. Цяпер нам прапаноўцу плюнці і на саму дэмакратыю. Аўтар абездзыбюх прапановаў — Сяргей Дубавец, які надрукаваў у папярэднім нумары "НН" артыкул пра "курыцу" зь "яйкам".

Дэмакратыя — рэч другасная, съцвярджае ён, бо, ці бачыце, "голая" дэмакратыя ў нас зусім ня голая, а менавіта расейская". А што такое голая дэмакратыя, спадар публіцыст ня вызначыў. Тым часам ад марксыста Бэрнштайнай, Каўцкага, Антона Луцкевіча ды іншых я ведаю, што дэмакратыя — гэта й павага да правоў меншасці, у тым ліку культурна-моўнае. Што ж гэта за дэмакратыя такая "голая", што правоў меншасці не прызнае?

"Найперш незалежнасць, паслья дэмакратыя", "найперш краіна, паслья — рэжым". Фразы запамінальныя, але адна выяўляе аntyдэмакратызм аўтара, другая ж — сэнсава пустая: краіны без рэжimu не бывае. І ўсікі рэжым ёсьць або дэмакратычным, або недэмакратычным. *Tertium non datur.*

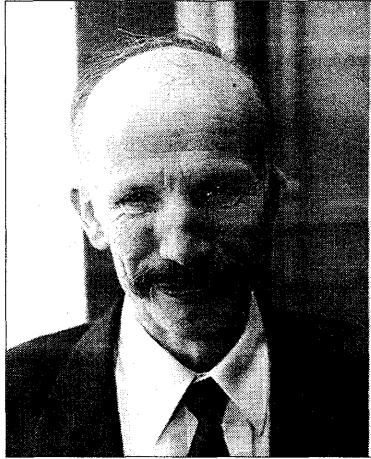
Самае цікаве — гэта футораліягічны практикаваны сп.Дубаўца. "Якраз беларусізацыя будзе першай умовай ператварэння "хамскай ўлады" ў няхамскую, як гэта і было павідомлены", — піша ён. Літве, адкуль сп.Дубавец назірае за падзеямі ў Беларусі, не патрэбна было праvodзіць літуанізацію ўлады або "узбекізацию" — ва Узбекістане. І нават украіншчына ва Украіне пакрысе ўмацоўвае свае пазыцыі. Між тым, у першай з трох краінай ўлада дэмакратычная, у другой — дэспатыя, а ў трэцій — рэжым карумпаване камуністычнае намэнклятуры. Такім чынам, паміж палітычнымі рэжымамі і нацыянальнымі (моўна-культурнымі) абіліччамі ўлады дакладнае залежнасць няма. У нас у 1990—94 г. было нейкае падабенства дэмакратыі і праводзіліся беларусізацыя ўлады, але як толькі началі згортаўца дэмакратыю, началі згортаўца і беларушчыну. І нікі не нарадварт.

І з чаго гэта сп.Дубавец узяў, што гэтая ўлада будзе беларусізаўца, ператварацца з "хамскай" ў няхамскую? Хамства — гэта хвароба, стан душы. Хамам звалі аднаго з сыноў чалавечых, які насымяяўся са свайго бацькі, зняважкі яго. Гэтак і ўлада насымяялася з мовы сваіх бацькоў, зняважыла яе.

Значная частка нацыянальнай інтэлігенцыі зноў, другі раз за сто гадоў, гатовая патрапіць у пастку, сцежка ў якую аbstаўленая чырвонымі сцяжкамі лёзунгу "Прагматызм — ёўр alies!" Паслья пахалаўца аносінаў афіцыйнага Менску з Москвой, калі ўчарашнія баяні "славянскага адзінства" ражтам загаварылі "чалавечым голосам" незалежніцтва, сёй-той з нацыяналістай ужо гатовы стаць побач з лукашэнкамі-тозікамі-козікамі, каб бараніць іхнюю "суверэнную" "советскую Беларуссю" ад імпэрыялізму квазідэмакратычнай капіталістычнай Расеі ды ейных тутэйшых агентаў — арамавых-падалякаў.

Такі "выбар" калісці здаваўся дэмакратычных краінай і "грамадзтва ўсегульнага дабравыту", то мусім прызнаць: гэтых мэтай **аднолькава** немагчыма дасягнуць, ні ў складзе савецкага рэлікту РБ, ні ў складзе ўрада, бо прэзыдэнцкія выбары ў РФ можна спалучыць з выбарамі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь як субекта фэдэрэцыі на падставе расейскага ж выбарчага закону, бо маскоўскі СМІ зробіць ўсё дзеля таго, каб ППРБ сышоў з арэны, бо Пуцін мае ў беларускага электрапатру большы аўтарытэт,

Гульня ў абдымоны

чым Лукашэнка. Улада змушана будзе бараніць тое, што яна называе дзяржаваю, г.зн. саму сябе.

На трэба абураца, што сп.Пуцін гэтак размаўляў са сп.Лукашэнкам, абрахаў патрыятычныя пачуцці беларусаў: з кожным размаўляюць так, як ён дазваляе. На можа Пуцін прапанаваць такое Эдуарду Шэварднадзе ці Ісламу Карымаў — Лукашэнку можа. Ён ведае, што паслья ягонае заявы прыхільнікі Лукашэнкі ня выйдзуть самі на вуліцы, а апазыцыі ППРБ не дазволіць. Ён ведае: Беларусь — банкрут. Дастатковая падняцьця цэнты на нафту і газ — і настане каляпс эканомікі. Ён ведае: Эўропа за Лукашэнку не заступіца. Наадварот, уздынейчыца на Захад.

Хтосьці думае, што цяпер самы момант для апазыцыі калі ня ўплішчыцца ва ўладу, дык стаць систэману — адно трэба прапанаваць паслугі рэжыму. Калі реальная ўлада хоча весьці перамовы й шукаць кампраміс (а "хамская ўлада" ня будзе беларусізаўца ў моўна-культурным пляне ў дэмакратизаціі), ніякая систэмная апазыцыя немажливая. І застаница апазыцыінных партыі слабыі. Згадайма салязараўскую Партугалию, франкісцкую Гішпанію... И Мусаліні з Гітлерам пратрымаліся б даўжэй, калі б не расплачали войнаў. Скінуць такі рэжым збройным чынам немагчыма. Аўтарытарны рэжым распадаецца, як правіла,

камэнтар рэдакцыі

зывыця не павінна прапаноўваць рэжыму гульню ў абдымоны, бо яны могуць стацца съмяротнымі. Улада няхай бароніць саму сябе, апазыцыя ж няхай па-ранейшаму бароніць Беларусь і прынцыпы дэмакратыі, уздынейчыца на Захад.

Хтосьці думае, што цяпер самы момант для апазыцыі калі ня ўплішчыцца ва ўладу, дык стаць систэмнаю — адно трэба прапанаваць паслугі рэжыму. Калі реальная ўлада хоча весьці перамовы й шукаць кампраміс (а "хамская ўлада" ня будзе беларусізаўца ў моўна-культурным пляне ў дэмакратизаціі), ніякая систэмная апазыцыя немажливая. І застаница апазыцыінных партыі слабыі. Згадайма салязараўскую Партугалию, франкісцкую Гішпанію... И Мусаліні з Гітлерам пратрымаліся б даўжэй, калі б не расплачали войнаў. Скінуць такі рэжым збройным чынам немагчыма. Аўтарытарны рэжым распадаецца, як правіла,

паслья съмерці харызматычнага лідера.

Сп.Дубавец як чалавек, не звязаны ні з адной з партыяў, можа колькі заўгодна папракаць беларускую арганізаваную апазыцыю за яе слабасць, а для мяне й шмат каго яшчэ важней тое, што яна існуе як маральны супраціў. І абдымкі з уладаю былі б для яе маральна съмерцю.

Анатоль Сідарэвіч.

P. S. Другі варыяント інтэграцыі, прапанаваны сп.Пуцінам (саюз Беларусі і Расеі на ўзор Эўразіі), застаўся па-за ўвагаю нашых публіцыстаў. А гэта добры варыянт, які патрабуе, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Лукашэнкі, бо азначае съмерць рэжыму. А раз так — Беларусь наканавана і далей заставацца, як сказаў ППРБ, у падвесным становішчы. Эканоміка будзе гібель, культура — мараразмаецца, а разумныя маладыя людзі, як і сп.Дубавец, пазіраць на ўладу, якія ўзялі ўладу, каб партнёры зблізілі свой палітычны, эканамічны і сацыяльны лад. І гэты варыяント інтэграцыі не прымальны для сп.Л

Справа дзесяці пакаленій

Прапанова правесці рэфэрэндум аб пээтапным далучэнні нашай краіны да Расеі прымушае прыгадаць першую анексію, што адбывалася таксама пээтапна на працыгу XVIII ст., і тое, што было паслья, — чараду крывавых паўстаньняў супраць акупантай.

Падзелам Рэчы Паспалітай канца XVIII ст. папярэднічала вялікая “падрыхтоўчая праца”, якую праводзілі расейцы. Карыстаючыся палітычнай анархіяй у краіне, яны стваралі ў Рэчы Паспалітай “пятую калену”. На дапамогу ёй у межы дзяржавы увашло расейскае войска. Дзяржаўная ўлада Рэчы Паспалітай была слабая, а апошні кароль і вялікі князь Станіслаў Аўгуст Панятоўскі быў абрани соймам у 1764 г. пад цікам расейцаў ды ім служыў ня менш, чым сваёй краіне.

Незалежнікі аб'ядналіся ў Барскую канфедэрацыю ды ваявалі супраць расейцаў і іх памагатых. Эўрапейскія краіны ў дапамозе

Сутычка паўстанцаў з расейскімі войскамі, 1830—31 г. Гравюра.

канфедэратаў адмовілі. У 1770—71 г. шляхецкае войска пад кірауніцтвам вялікага гетмана Міхала Казімера Агінскага пера-

магло расейцаў ля Слоніму, Бераставіцы, але акупантамі ўсё ж здолелі разьбіць незалежнікаў пад Сталавічамі.

У траўні 1791 г. у Рэчы Паспалітай была прынятая Канстытуцыя, якая значна ўзмацняла дзяржаўную ўладу і аблікоўвала шляхецкую вольніцу. Гэта не супадала з інтарэсамі Расейскай імперыі. Таму ў 1792 г. з незадаволеных магнатаў утварылася новая “прарасейская партыя”, якая запрасіла ў краіну расейскія войскі. Буйныя бітвы адбыліся пад Мірам і Берасцем. Збройны супраціў хутка зламаўся, і кароль Станіслаў Аўгуст Канстытуцыю скасаваў. Расея ж пайшла на другі падзел Рэчы Паспалітай, захапіла цэнтральную Беларусь. Узаконіць падзел

мусіў сойм у Горадні, але дэпутаты трох дні маўчали. Расейцы палічылі, што маўчанье — знак згоды...

У 1794 г. выбухнула вызвольнае паўстаньне пад кірауніцтвам Тадэвуша Касцюшкі. “Пойдзем жыда да Касцюшкі, рубаць будзем маскалюшкі”, — съпявалі паўстанцы. Незалежнікі супраціўляліся да восені, але быў разьбіты Суворавым. Налета Расея акупавала рэшту беларускіх земляў. У Беларусі быў ўсталяваны “новыя парадкі”: распачаліся рэкруція наборы ў расейскае войска (сёння пасыпалі б у Чачнію, тады — у Туреччыну), у краіну хлынулі расейскія чыноўнікі, праваслаўныя сьвяты, стваралася расейскае школьніцтва.

Новы ўдар — франка-расейская вайна 1812 г., у якой загінуў кожны чацверты беларус. Беларусы ваявалі на абодвух баках.

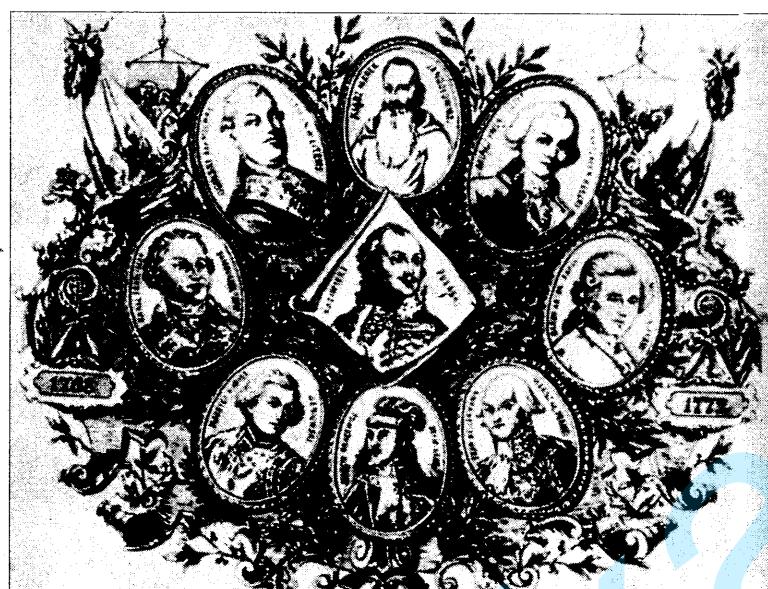
У 1831 г. — чарговая вызвольнае паўстаньне, патоплене ў крыві.

У 1833 г. на Гарадзеншчыне паўстаньне спрабаваў узяць Міхал Валовіч, які дзеля гэтага нелегальна вярнуўся з Францыі. Ён стварыў зь сялянамі партызансki аддзел, але ў выніку “зачисткі”, праведнай расейскімі войскамі, паранены “мяцежнік” быў арыштаваны і павешаны.

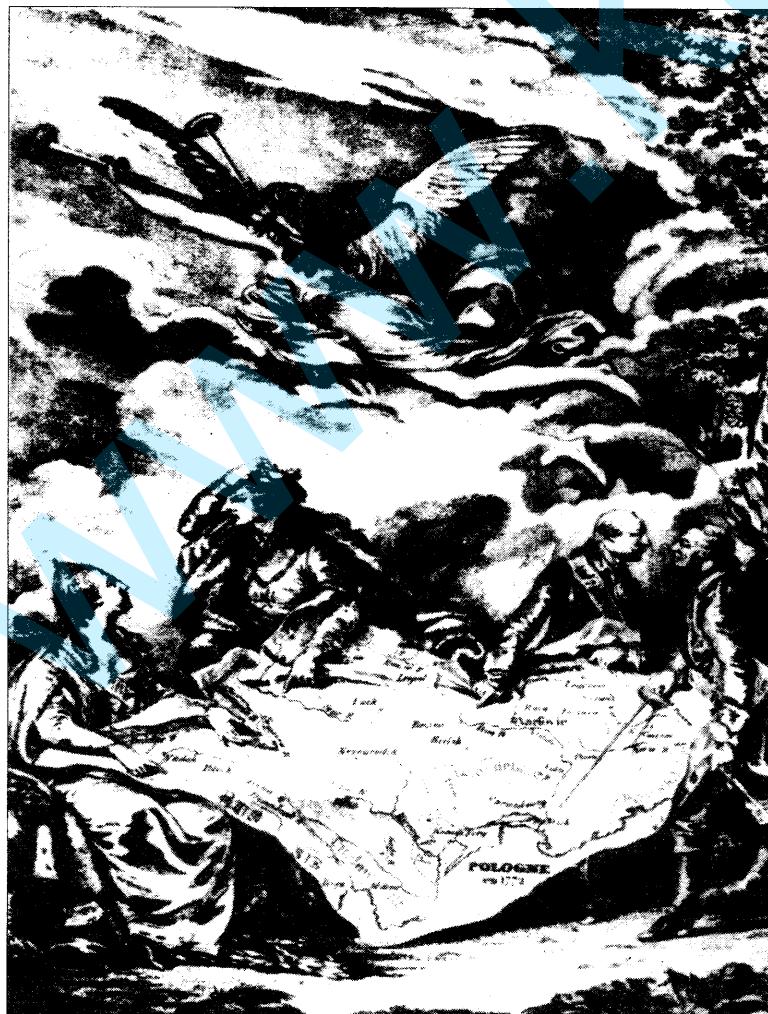
У 1863 г. — паўстаньне на чале з Кастусём Каліноўскім. Тысячы забітых, Кастусь павешаны.

Кроў, пралітая за волю ў XIX ст., стала зарукай аднаўлення дзяржаўнасці ў XX-м.

Алег Тачоны

Кіраунікі Барской канфедэрацыі

Расейская імператрыца Кацярына II дзеліць Беларусь. Тагачасная карыкатура.

Беларускі паўстанец, 1863 г.

Кастусь Каліноўскі сярод паўстанцаў. Мастак П. Сергіевіч

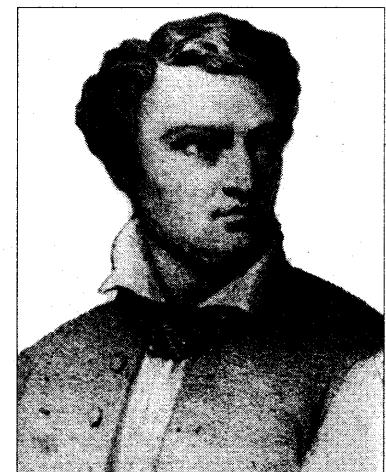
Тадэвуш Касцюшка

Якуб Ясінскі — кіраунік паўстаньня 1794 г. у Беларусі і Літве

Эмілія Плятэр — камандзір паўстанцікага аддзелу ў 1830—31 г.

Міхал Валовіч

Кастусь Каліноўскі

ЖНІВО

Ураджай расьце падчас яды

15 жніўня віцэ-прем'ер Аляксандар Папкоў адправіў пра заканчэнне жніва. На вёсцы сабралі 6,085 млн. тонаў збожжа. 5,72 млн. т намалочана ў калгасах і саўгасах (на 99,3% плошча), 0,12 млн. т — у фермерскіх гаспадарках. Яшчэ 0,4 млн. т дасыпела на прыватных сялянскіх палетках. Але там было абламочана толькі 70% збожжа, бо на "людзкое" камбайні ад-праўляюць у апошнюю чаргу.

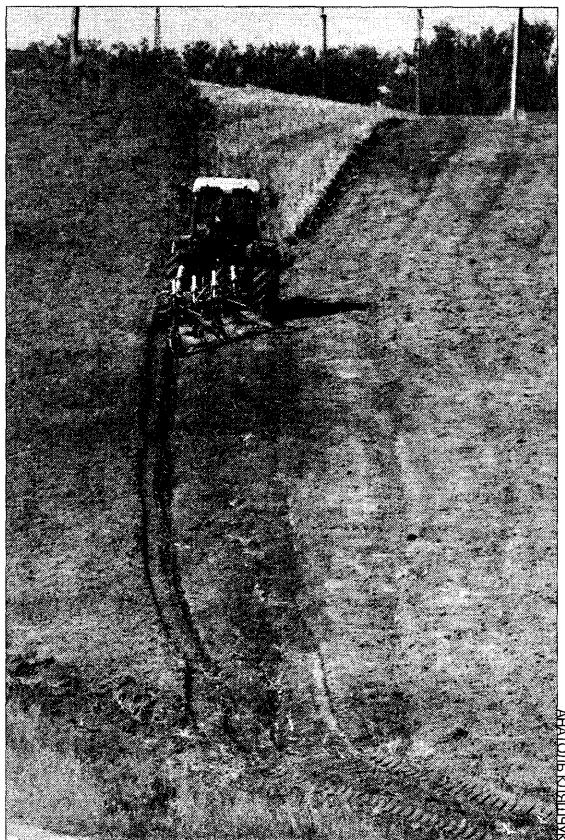

Фото: В. Стасюк

На сэлектарнай нарадзе 30 ліпеня міністар сельскай гаспадаркі і харчавання Міхаіл Русы зазначыў, што на палях высьпей ураджай блізу 5,7—5,9 млн. тонаў. Гэта абурыла А.Лукашэнку, які запатрабаваў ад ураду сабраць ня менш за 6 млн. тонаў. Тому лічба ў 6,085 млн. тонаў выклікала пэўныя падзэрніні. Аднак віцэ-прем'ер Аляксандар Папкоў, які трymаў справа задачу жніву, упэўнена кажа, што прыпіскі немагчымыя. Паводле ягоных словаў, сабраць гэткі ўраджай дапамагла апэраторы: з жалі ўсё за 20—25

дзён, таму й збераглі той мільён тонаў, які губляеца штогод. Каб не аў-ральныя тэмпы ўборкі, Беларусь страйціла б блізу 500 млн. даліраў, бо збожжа давялося бы купляць за мяжой. Праўда, 200—300 тысяч тонаў цвёрдае пшаніцы ўсё адно да-вядзеца на-быць.

Сярэдня ўраджайнасць па краіне склала 26,7 цэнтнеры з гектара. Лідэрам па зборы хлеба стала Гарадзенская вобласць, дзе намалочана мільён 350 тыс. тонаў збожжа з ураджайнасцю 36,9 ц/га. Больш як у 30 раёнах Бе-

ларусі ўраджайнасць дасягнула звыш 30 ц/га. Дзяржаве прада-дзена 850 тыс. тонаў — больш за 90% ад пляні.

Летасць прыкладна ў такіх са-мых умовах было сабрана толькі 4,9 млн тонаў, хоць А.Лукашэнка патрабаваў 7 мільёнаў. "Сёле-та ня ставілася задача сабраць збожжа любой цаной — улічва-лася эканамічная мэтазгод-насць", — гаворыць Аляксандар Папкоў. Дзяржава ўкладала гроши туды, дзе можна было атрымаць найлепшы вынік. Ма-тэрыяльныя рэсурсы канцэнтра-валіся ў 52 "валаўтаральных" раёнах, якія далі калі 4 млн. тонаў збожжа.

Сярод прычынаў "найвялік-шай перамогі" называюцца ска-рачныя кіроўных штатаў на 56%, што дало эканомію ў 154 млрд. рублëў, таварны крэдыт гаручча-змазачных матэрыялаў, у тым ліку ад камэрцыйных структураў, рэструктурызацыя запасычанасці на суму 1,5 млрд. рублëў. Віцэ-прем'ер за-явіў, што сёняня існуе "свабод-нае цэнаўтарэніне на ўсю сель-скагаспадарчую прадукцыю, за выключэннем збожжа, ільну і цукровых буракоў, якія реалізу-юцца па фіксаваных цэнах".

Вяскоўцам, галоўным героям бітвы за ўраджай, дзяржава вінна 34 млрд. рублëў, якія будзе аддаваць "па меры реаліза-цыі таварнай прадукцыі". Урад ужо распачаў рыхтавацца да наступнага сельскагаспадарчага сезона, які будзе больш складаным, чым сёлета: Беларусь, па ацэнках аграрных пра-рокаў, чакае сухата. Да яе рых-туюцца ўжо цяпер, пашыраючы плошчы азімых культурыў на 120—150 тыс. гектараў.

Глеб Хмяльніцкі

Дарога для людзей

Калі вы зьбіраецца вандраваць па Эўропе на аўтамабілі, у некаторых яе кутках вас можа напаткаць непрыемны сюрприз — амаль поўная адсутнасць на вузкіх гарадзкіх вулках съяцьла-фораў, дарожных знакаў, разьметкі і іншых звычайных ат-рыбутоў, безъ якіх мы ўжо амаль не ўяўляем сабе бяспечнага вулічнага руху. У дадатак на гэ-тых вуліцах будзе поўна ня-звыкла съмелых пешаходаў ды раварыстаў.

У Эўропе распаўсюджваеца новая канцепцыя вулічнай бяспечкі. Прыйдумалі яе ў Галяндні, і завецца яна па-флямандзку "woonerg", альбо "населены двор". Згодна з гэтай канцепцыяй, дарогі пачалі ператварацца ў грамадзкія месцы, дзе будуть расыць дрэвы і гульцы дзёцей, а аўтамабілі мусяць на мінімаль-ной хуткасці (ня больш за 30 км/г) пралаўаць між імі. Гэтыя змены дапамагаюць палепшыць рух транспарту і зменшыць колькасць дарожных здарэн-

няў на вуліцах эўрапейскіх мястэчак. Цэнтральныя раёны мэгаполісаў ды аўтобаны пакуль за-стаюцца некранутымі.

Галяндзкай модай зацікаўліся 20 мясцовых муніцыпалітэтаў у Вялікай Брытаніі, а ў гарадку Нортмур на поўдні ад Манчэстру, у перафасталяванне вуліц якога трэх гады таму было ўкладана 300 000 фунтаў стэрлінгаў, адзначаныя першыя поспехі.

На думку навукоўцаў, шмат здараньняў на гарадзкіх вуліцах тлумачыцца тым, што кіроўцы занадта спадзяюцца на трады-цыянае дарожнае абсталёванье і правілы руху, у выніку чаго ў іх узынікае падманлівае адчу-ваньне бяспечкі. Яны ўжо ня так уважліва прыглядаюцца да кан-крэтнай сітуацыі, напрклад, на скрыжаванні, і нязначнае адхіленне ад правілаў нават аднаго з удзельнікаў руху пры-водзіць часам да фатальных вы-нікаў. Без съяцьлафору, знакаў і разьметкі аўтамабілісты, вэля-сыпэдысты і пешаходы ат-рымліваюць аднолькавы статус і стымул да ўзаем-най павагі. Стайдка робіцца на агульнае для ўсіх удзель-нікаў дарожнага руху адчу-ваньне небяспекі.

Паводле навуковых дось-ледаў, чалавечы мозг здольны аналізаваць нава-кольную рэчаіснасць най-лепш, калі ўспрымае яе на

ўзроўні зрокавага контакту. Пе-радаваць інфармацыю позіркам і •хутка яе аналізуваць, як съцвяр-джаюць навукоўцы, людзі наву-чліся ў працэсе эвалюцыі, калі пачалі паляваць групамі. Зрокавы контакт з'яўляеца най-больш эфектыўным і падчас дарожнага руху. Максимальна хуткасць, на якой магчымы зро-кавы контакт, якраз 30 км/г. У мястэчку Астэрвольда на поў-начы Галяндні, праз якое штодзень прараждае 4,5 тыс. аўтамабіляў, гэта схема руху дзейнічае ўжо чатыры гады. З таго часу тут не зафіксавана сур'ёзных здарэнняў. Раней тут адбывалася ў сярэднім трэ-сур'ёзныя аварыі штогод.

Вуліцы невялікіх эўрапейскіх гарадоў былі сфармаваны ў эпоху конскай ціагі. Машынам на іх чесна, і чалавек пачынае па-ступова вяртаться сабе ту прас-тору. Праз многія ж беларускія гарады прайшли вялікія дарожныя палатно, загазо-ўваеца паветра, гінучы людзі. Паводле звестак беларускай аўтайнспекцыі, на дарогах краіны толькі за адзін тыдзень пры-канцы ліпеня адбылося 178 зда-рэнняў, падчас якіх 43 чалавекі загінулі. А новыя правілы руху, што маюць быць уведзеныя, пра-дугледжаюць толькі касметычныя змены.

Міхаіл Чарвінскі

Дзіцё выпала з кабіны

Трагічны выпадак адбыўся ў вёсцы Вялікая Гаць, што на Івацэвічыне. Мэханізатар мясцовага калгасу ўзяў з сабой у трактар трохгадовага пляменніка. Праз незачынене заднєе акенца кабіны хлопчык выпаў, трапіў пад колы прычэпу і загінуў.

Нахаба загінуў на рэйках

На пэроне чыгуначнай станцыі Івацэвічы многія пасажыры ба-чылі, як да сціплага падлетка чапляўся нахабны юнак. Першы, напaloханы непатрэбнай увагай да сябе, схапіў сваю торбу ды кінуўся ўцякаць цераз рэйкі. Хуліган, сту-дент спартовага факультetu Бе-расцяйскага пэдуніверсітэту, пабег сълемада з ім. Захапіўшыся па-гоняй, ён не заўважыў блізкага ля-каматыву і трапіў пад колы.

Алесь Ляўранюк, Івацэвічы

Ашмяны—Івянец—Дудуткі

11 жніўня гальшанская моладзь з'ядзейсціла турыстычную паезд-ку па маршруце Ашмяны—Івя-нец—Дудуткі. Найбольшы ўра-жаны моладзь атрымала ў Івянцы — сталіцы беларускай керамікі. Асабліва ўразілі выкладзеныя да-хойкай разнастайныя надпісы на дамох. Гэткіх, да прыкладу, як "Жыве Беларусь!". Таксама турысты пазнаёміліся зь вядомым бела-

Ашмяны

рускім ганчаром Антонам Пракапо-вічам, наведалі яго майстэрню. Цікава, што людзі завуць сваё мястэчка не Івянец, а Івенец, з націскам на другі склад.

Ташана Астрамовіч, Гальшаны; Б.Т.

Hierajin na darozie

На сашы Baranavičy—Kobryń затрумны hramadzianin Rasięj N., які apošnim časam žyū i Baranavičach. Jon sprabavaў pradać 300 h hierajinu pieraapra-gnutamu milicyjantu. Pašla zatru-jaňnia ū jahonym auto bylo vy-jaūlena jašce 302 h narkotiku.

Ahułam heta "paciahnie" na 10 tysiačau dalaraū.

Abvaryūsia chlopčyk
U Baranavičach 2-hadovy chlapčuk, hulajučy, uvaliūsia ū 10-litrovuju jomistaś z kipieniem, jakuju bački pakinuli na padziozie. Atrymaušy apioiki 80% ciela, jon skanaū u špitali.

Naradžač

Amal miesiac u Baranavičach nia buduć naradžacca dzieci. U suviazi z ramontam radzinala domu ūsich ciažarnych transpartujući ciapieraka ū Lachavičy. Tudy ū na troch aŭto voziać baranavickich daktaroū. Lachavicki raddom prytulič baranaūcanak da siaredziny vierašnia. Takija ramonty j transpar-tavańni pravodziacca štobod.

Kraduč kryžy

Pensijaner, pryzjošušy na staruya baranavickija mohilki naviedać mahili syna, pabačyū, što zladzieji skrali kryž z nierzaviejkij bronzy vyšynio 1,5 m.

Strajk u Baranavičach

U čačvier 8 žniūnia na Baranavickim zavodzie stanka-pryladaū adbyūsia stychijny papieradžalny strajk. Rabotniki patrabavalı vyplaty hrošaj, jakich nie atrymojuje užo 2 miesacy. Pradyrjemstva znachodzicca na miažy bankructva, ale kiraūnictva svoje-časova atrymojuje zarobki, jakija dla takoha stanu i vysakavatya. Kali hrošy nie pačnuć vypłacać da kanca tydnia, pracoūny kalektyvū paabiacu pačač z paniadziełka dohaterminowy strajk. U piatnicu hrošy pačali vydavać. Paniadziełak na zavodzie prajšoū spakojna.

Kasa ū boksie

Baranavickija pradprymalniki hatovujja z 1 vierašnia daļučycsa da ahulnanacyjalnalna strajku. Akramia kasavych aparataū smat kamu z tych, chto pracuje na centralnym rynku, daviadziecca nabuvać žaleznja boksy za 1200 dalarau. U tych zaharadkach bycam by možna ūstaloūvać kasavujya aparaty i pakidac tavar na noč. Cana boksu, jak ličać pradprymalniki, zavyšanaja ū niekalki razou.

Ruslan Raviaka, Baranavičy

Цана лёду

230 milienna ū rublëў vinen gomeľski Lядовы палац за камунальныя плаціажы. Tamu заняткі ū im stanucz platnyna.

BelaPAN

НАВІНЫ ГАСПАДАРСКІЯ

125 ДАЛЯРАЎ СЯРЭДНЯГА ЗАРОБКУ абыаца налета ўрад. Гроши маюць ашчадзіць на бюджетнай сферы. Ужо да канца гэтага году за-чыніць пад 100 малых школаў у вёсках.

ЗЫНЯЦЬ АДНАПАКАЕЎКУ ў Менску можна ня менш чым за 60 далаўраў у месяц. Сталічныя рыэлтары кажуць, што найбліżejшым часам цэны ня зменшыцца, бо на танных кватэрэй вялікі попыт у студэнтаў. Год таму за аднапакаеўку прасілі 50 далаўраў.

НА % ПАТАНЬНЕЛІ КРЭДЫТЫ Нацбанку. Цяпер крэдыт тут можна ўзяць пад 42% гадавых. У Нацбанку тлумачаць зынжкку спыненінем інфляцыі: за ліпень цэны падвысіліся толькі на 1,2%.

ГАРЭЛКА ПАДАРАЖЭЛА на 4%. Паўлітровая пляшыка "Крышталю-100" каштует 2555 руб., "Белай Ruci" і "Крышталю-люкс" — 2640, "Белай Ruci-люкс" і "Крышталю-люкс новы" — 2735. З пачатку году вадкай валюта падаражэла ўжо болей чым на 25%.

50 ТЫС. ТЭЛЕФОНАЎ усталявалі за першую палову году. Цяпер у чарсе па хатнія тэлефоны стаяць 150 тыс. чалавек. Траціна зь іх — ільготнікі.

80% МЕНСКИХ ТРАМВАЙАЎ трэба сыпісваць цягам наступных 3 гадоў. Вартай замены ім будзе. Сёлета сталіца знайшла гроши толькі на

Ня так даўно ў СМІ зьявілася інфармацыя пра трох гамельчукоў, якія просяць палітычнага прытулку ва Украіне, съцвярджаючы, што на Радзіме зазналі палітычнага перасльеду. Аднак сваімі паводзінамі і учынкамі беларусы давалі падставу сумневацца ў праўдзівасці іхных словаў. Журнасты Украінскага выдання "Дзеркало тижня" пасправавалі разбарацца, хто ёсьць хто ў гэтай гісторыі.

Звонку яны сапраўды падобны да ўцекачоў — троє маладых хлапцоў, якія даўно ня бачылі душу, у паходным адзеніні, з заплечнікамі, з зарослымі, але цалкам інтэлігентнымі тварамі й разумнымі вачымі. Яны просяць ва Украіне палітычнага прытулку, бо церплюц ад "палітычнага перасльеду з боку беларускай улады ў сувязі з публічнай крытыкай дзеянняў прэзыдэнта Аляксандра Лукашэнкі".

Ад родных ніу, ад роднай хаты

Сыціла расказаная Уладзімером Буханавым, Святаславам Шапавалавым і Сяргеем Корневым гісторыя ўцекачоў выглядала так. Даўня "актыўная праціўнікі выкryвальнікі" рэжыму Лукашэнкі, яны крытыкавалі "сядрод блізкіх і родных, калег і людзей, што іх атасчалі", а таксама "сядрод грамадзян блізкага й далёкага замежжа" "лжывую, акупційную ѹантынародную палітыку" беларуское ўлады. За мяжу трох настаўнікі гісторыі з Гомеля тэрмінова выехала пасля выкліку ў праукратуру для дачы паказанняў — "у выніку пагрозы арышту й незаконнай інкрымінацыі ім крымінальна справы за апазыцыйную дзеянасць ды абраузгонуру й годнасці прэзыдэнта, пагрозы зняволенія і іншых формаў палітычнага перасльеду", як пішуць яны ў сваім звяроце да прэзыдэнта Украіны. Дзяржаўную мяжу ўцекачы перайшли блізу сяля Грабінка Чарнігаўскай вобласці ў абыход памежнага пункту пропуску. Яны не звязаліся ў трохдзённы тэрмін у адпаведныя органы для пачатку працэдуры атрымання статусу ўцекача, і таму з 18 ліпеня знаходзіліся ва Украіне нелегальна.

"З 15 ліпеня 2002 г. мы — палітычныя ўцекачы, змушаныя часова пакінуць Беларусь, пакуль безуладзьдзе не прыпініць палітычнага перасльеду, — пішуць У.Буханаў, С.Шапавалаў і С.Корнэў. — Перехаўшы на тэрыторыю Украіны, мы просім даламогі й палітычнага прытулку. Нават гнаныя, мы ня лічым патрэбным прыпыніць нашу палітычнай апазыцыйную дзеянасць і просім даць нам магчымасць сфармаваць апазыцыйныя палітычныя рух беларусаў у вынікі з альтэрнатыўнымі лукашызму праграмай ды бачаньнем будучай дзяржаўнасці беларусаў, а таксама падтрымка наш апазыцыйных народных рухаў у Беларусі і нас у выпадку нашага арышту".

Амаль ад самага пачатку размовы з ўцекачамі ў нас зьявілася адчуванье, што тут нешта ня так. Чым больш мы распыталі гэтых прадстаўнікоў "апозыційнага народнага руху Беларусі", tym больш "сюру" зьяўлялася ў пачуццях. Вядома, цалкам можна дапусціць, што беларускія апазыцыянеры распісваюць грамадзкія месцы "антырэжымнымі надпісамі" кшталту "Далоў Луку", звяза-

Бяжы, хлопча!

што грамадзяне Беларусі сапраўды прыходзілі да іх, але ў часе перапынку на абед, і ім прызначылі сустречу на 14.00. Але Буханаў, Шапавалаў і Корнэў звязаліся ва управе толькі назаўтра і падалі заявы з просьбай надаць ім статус ўцекачоў. Спадар Уладзімер зазначыў "надта дзіўныя і непасыльдоўныя паводзіны" беларусаў, "не такія, якія мусіць быць у людзей, што жадаюць легалізація сваё становішча".

Кабінет да навучальнага году падрыхтаваў

Пасля гэтулькі выяўленых супяречнасцяў між інфармацыяй ад украінскіх афіцыйных кініціаў і тым, што распавялі ўцекачы, надзвычай цікава даведацца, хто ж насамрэч такія герояі нашага распovedу? Пасля шэрагу тэлефанаванняў у Менск і Гомель гісторыя набыла яшчэ большую інтыгу...

Пра "апазыціянер" Уладзімера Буханава, Святаслава Шапавалаў й Сяргея Корнева нічога ня ведалі ў палітычных партыях, на чулі пра іх і ў моладзевых рухах ды арганізацыях. Аб прафесійных якасцях настаўніка гісторыі Сяргея Корнева дырэктарка гомельскай сярэдняй школы №14 Тамара Кумасінская гаворыць вельмі добра: адказны, выдатна ведае прадмет, дзеці яго любяць, бацькі паважаюць, кабінет да наступнага году падрыхтаваў. Не засталося без увагі дырэктара, праўда, захапленыне педагога разнастайнымі рэлігіямі. Але, паводле словаў Тамары Кумасінскай, настаўнікі ніколі не крытыкаваў уладу й на жыццё скардзіўся, а рэлігійныя зацікаўленіні рэалізоўваў у вольны ад навучання час. На гэтых момант Корнэў у адпачынку да 24 жніўня. У школе ён сказаў, што падае да сваёй кафедры ва Украіне.

Настаўнік гісторыі Святаслава Шапавалаў не працуе ў школе ўжо два гады. Звольніўся з уласнага жадання, казаў, што падае ў Москву паступаць у ВНУ (украінскім журналістам Святаславу распавёў, што са школы сышоў, пратэстуючы супраць беларускай сістэмы адукацыі).

Гісторык Уладзімер Буханаў падрацаваў у беларуска-славянскай гімназіі Гомеля ад 15 сакавіка да 5 траўня... 2000 г. Прывчына звалінення — "не сышліся харектарамі" (ва Украіне Уладзімер казаў, што адмовіўся "працаўца на рэжым Лукашэнкі", бо, "нават працаўчы дворнікам, ты ўмантаваны ў гэтую страшную сістэму").

Такім чынам, "сядрод калегаў" нашай тройцы "антынародны харектар замаскаванай палітыкі" Лукашэнкі не выкryvala. А "сядрод родных і блізкіх"?

Бацька Сяргея Корнева — Павал Корнэў — адказаў па тэлефоне, што сын працаўца настаўнікам, ніякай палітычнай ці рэлігійнай дзейнасцю не займаўся і ніякіх рэпрэсіяў не зазнаваў. Перад ад'ездам Сяргей сказаў, што будзе з сябрамі адпачываць ва Украіне і вернецца перад пачаткам навучальнага году. У бацькоў ніякіх падазрэнняў гэта ня выклікала, бо "сын штогод ездзіў з сябрамі падарожнічакаў з Рәсеку, Украіну".

тоўнасця ў не перашкодзіла ім, прыехаўшы ў Кіеў, завітаць у дыпрадстаўніцтвы ЗША, Вялікай Брытаніі й Нідэрландаў. Чаму яны не пайшлі ў тыя пасольствы ў Менску? "Дык там жа ж калі кожнае амбасады стаіць беларуская ахова! — быў адказ. — Нас міліція проста не пусціла б, а то й арыштавала б адразу." З якой мэтай гэтая тройца хадзіла ў заходнія дыпрадстаўніцтвы? Ну, па-першым, парадзіцца. Па-другое, распавесьці пра рэжым Лукашэнкі. А па-трэцяе, — адкрыта прызнаўваліся нашаы суразмоўцы, — каб... пацікавіцца, а што ж будуть рабіць заходнія дзяржавы, калі Украіна дэпартуе "палітычных ўцекачоў" назад у Беларусь...

За трох з паловою тыдні У.Буханаў, С.Шапавалаў і С.Корнэў "засвяціліся" ва ўсіх значных украінскіх сродках масавай інфармацыі, заходніх пасоль-

Палітычнае "прыкрыццё" сталася эфектуным спосабам эміграваць для шматаго беларусаў.

ствах, кіеўскім прадстаўніцтве Управы Вярхоўнага камісара ААН у справах ўцекачоў (УВКУ ААН). "Змагары" звязаліся з адкрытым лістом да прэзыдэнта, прэм'ер-міністра й старшыні Вярхоўнага Рады Украіны з просьбай гарантаваць бясыпеку на пэрыяд юрыдычнага разгляду пытання аб наданні ім палітычнага прытулку ва Украіне.

Але якраз да ўкраінскай дзяржавы яны на той момант так і не звязаліся, не зрабілі ніякіх рэальных кроку дзеля таго, каб пачаць афіцыйны юрыдычны разгляд іхнае справы. Чаму? "А мы ня ведалі, што трэба рабіць, куды звязтацца". Вельмі дзвініць гэткай наўнісці трох дарослых людзей — "загартаваны змагароў з лукашызмам". Так, паводле іхных словаў, у прадстаўніцтве УВКУ ААН іх прынялі вельмі добра, нават далі крыху грошай, але ані з законам Украіны пра ўцекачоў, ані з адпаведнай канвенцыяй ААН не азнаёмілі, а таксама сказаў,

атрымаць ува Украіне статус ўцекача". Ён шчыра параіў "змагарам з рэжымам" не "свяціца" ў СМІ, пакуль не легалізуюцца, інакш іх папросту "выставяць з краіны". Намеснік начальніка Управы пашпартнай ды іміграцыйнай службы ГУ МУС Украіны ў Кіеве Віктар Лэгейда, даведаўшыся, што на Труханавым востраве разам з шахцёрамі жывуць ўцекачы з Беларусі, вырышыў туды. Чыноўнік дакладна патлумачыў апошнім працэдуру атрымання статусу ўцекача ва Украіне, падкрэсліўши, што, калі яны не легалізуюцца, іх могуць дэпартаваць. Больш за тое, В.Лэгейда запрасіў тройцу да сябе ва Управу, дзе беларусам бясплатна зрабілі б фатаздымкі, неабходныя для падачы заявы. Вось ужо тыдзень беларусы "назвонваюцца" яму, але дагэтуль так і не прыйшлі, каб сфатаграфавацца. Намеснік начальніка Управы нацыянальнасця ў міграцыйнай Уладзімер Гаравы паведаміў,

У спадарыні Валянціны, маці Сяргея, мы пацікавіліся, як яна пачуваеца, ці на мае сур'ёзных проблемаў са здароўем і ці здравыя іхнія суседзі? Но, як паведамлялі ўладзімер, Святаслаў і Сяргей у сваёй заяве для прэзы, з восені мінулага году, пасыль таго як яны скрэз і ўсюды адкрыта выкryвалі "незаконныя, фальсифікаваныя выбары ў Беларусі", яны "пачалі адчуваць псыхатрапнае юэздзеяньне ў сваіх дамах", ад чаго "катастрафічна падрывалася" ня толькі іхнае ўласнае здароўе, але і здароўе іх блізкіх і родных, што жылі зь імі, а таксама суседзяў, некаторыя з якіх ужо памерлі. Пра маці Сяргея было напісаны, што яна "цяжка хварая".

Спадарыня Валянціна цалкам бадзёрым голасам адказала, што зь ёй усё нармальная, ні ад якай сур'ёзной хваробы яна не пакутуе. Здароўе ейнага сына таксама ў норме. Суседзі па лесьвічнай пляцоўды не хварэюць і не паміраюць. Калі мы працытавалі ўрывак з заявы, жанчына доўга съмялялася ў слухаўку: "О божа, пра што вы гаворыце, дурасць гэта ўсё! У нас усё нармальная". Зараз бацькі ведаюць пра Сяргея толькі тое, што вядома грамадзкасцю. Апошнім разам сын тэлефанаваў у ліпені, віншаваў маці з днём нараджэння.

Жонка Шапавалава паведаміла, што са Святаславам яны ўжо год не жывуць, пра ягоную "апазыцыйную дзеянасць" ёй ня толькі нічога не вядома, але і дзіўна чуда.

Съледчы Гомельскай гарадской праукратуры Раман Якімец пацівердзіў, што на пачатку ліпеня запрашаў Корнева, каб "узяць у яго тлумачэнні". Прокуратура ладзіла праверку па факце выяўлення дэзвюю брашураў, дзе выкладаўся нетрайдзіцкі пункт гледжання на проблемы рэлігіі, аптымізацыі грамадзкіх стасункаў і формаў дзяржаўнага ладу. Аўтарам брашуры быў Сяргей Корнёў. Падводе словаў съледчага, складу злачынства ў дзеяньнях пэдагога ён не знойшоў і крыміналнай справы не заводзіў. Усе трое ўзекачоў складалі нейкія звароты, законапраекты ў дасылалі іх у КДБ, адкуль у праукратуру Гомеля зъяўрнуліся з просьбай "разабраца на месцы". Складу злачынства съледчы ў дзеяньнях "апазыційнераў" не пабачыў, бо іхнія працы ў сродках масавай інфармацыі апублікаваныя не былі.

Прокурор Гомельскай вобласці Алег Палавінка ў прэслужба ўправы КДБ па Гомельскай вобласці паведамляў, што ніякіх крыміналных спраў на Буханава, Шапавалава і Корнева праваахоўныя органы Беларусі не заводзілі.

Вэрсіі

Вэрсія першая, "клінічная". Шмат у каго склалася ўражанье, што беларускія ўзекачы паступуя кіруху "таго". Але надта экзальтавана лунаюць іхнія палітычныя "выкryцы", прыпраўленыя рэлігійнай рыторыкай. А знаёмства са шматстороннімі, напісанай ад рукі "заявай для прэзы" адно ўзмасціла сумневы. Але калегі ўзекачоў характарызувалі іх як добрых прафесіяналў, разумных людзей, якіх любілі вучні, паважалі су-працоўнікі і бацькі. Зрэшты, каму ні даводзілася сустракацца з разумнымі й добра адукаўнымі людзьмі, хваравіта апантанімі нейкай ідэяй?

Вэрсія другая, "рамантычная". На выключана, што тройцы паступуя браку ў жыцці вострых

адчуваньняў. Для іх "уцёкі ва Украіну" — своеасаблівы экстрым. Магчыма, эпапэя з пошукам палітычнага прытулку ва Украіне — спосаб самавыяўленія, спроба ўголосі заявіць пра сябе, адчуць сябе героямі. Адсюль, магчыма, і выбар "кола зносінаў" ва Украіне — шахцёры, УНА-УНСО, галадоўнікі на Храшчыцку.

Вэрсія трэцяя, "прагматычная". Палітычнае "прыкryццё" сталася эфектыўным спосабам эміграваць шмат для каго зь беларусаў. Бярэш удзел у дэмансстрацыях, распісваеш сыцены лёзунгамі накшталт "Луку на муку!", расклейваеш улёткі (пажадана на вачох у міліцыянтаў). А потым, калі табой пачынаюць цікавіцца "органы", чашаш за мяжу. Той факт, што Буханав, Шапавалаў і Корнёў пазбягали пачатку афіцыйнай працэдуры атрыманыя статусу ўзекачоў, наводзіць на думку, што ўва Украіне яны хацелі адно "засвяціцца", каб з часам было прасцей трапіць на Захад. Беларусы дзейнічалі бяспройгрышна: нават калі іх на Бацькаўшчыне дагэтуль нікто не перасъедаваў, дык пасыль кіеўскіх "гастроляў" ім, найхутчэй, вяртадца дадому будзе сапраўды небяспечна. І Украіна, згодна зь міжнароднымі правамі, ня зможа выслучаць іх на-зад.

Вэрсія чацвертая, "правакацыйная". Некаторыя лічыць "беларускіх ўзекачоў"... правакатарамі. Гэта вэрсія падзяляеца на дэзве падвэрсіі — "беларускую" і "кампраматную". Прыхільнікі "беларускай" дапускаюць, што "узекачоў" магла запусціць беларускую ўладу — каб пасварыць Украіну з сапраўднай беларускай апазыцыяй ды падрэманстраваць змагарам з рэжымам, што ва Украіне ім прытулку ня будзе. Або каб кіруху ўскладніць двухбаковыя адносіны ўзнайсці чарговую нагоду для, скажам, нератыфікаціі дамовы аб дзяржаўнай мяжы.

Ты, хто трymаеца "кампраматнае" вэрсіі, зъяўрнулі ўвагу на тое, што тройца старанна дражніла афіцыйную ўладу, кантактуючы з тымі, хто выступае супраць яе, і наўпрост напрошаючыся на дэпартацию. Зъяўленыне "беларускіх ўзекачоў" можна разглядаць як наступнае зъяўленіе ланцужка з публікацый апошніх стужак маёра Мельнічэнкі, пасыль якой Украіна паўстае перад сыветам дзяржаваю з хвorum на пячорны антысмітызм кіраўніцтвам, што праслушоўвае пасольствы заходніх краін, асабліва чальцоў NATO, і (у выпадку дэпартациі "узекачоў" у Беларусь) сябруе з адъённым валадаром Лукашэнкам, парушае права чалавека ды сае міжнародныя забавязанні.

Пасыль ўзянятага ў СМІ гвалту і ўмышланацтва заходніх нацыянальных кіраўнікі Украіне нялётка было адмовіць тром беларусам у статусе ўзекачоў. Але так сталася. Но, яны, па-першае, "прайшли мяжу нелегальнай", а па-другое, "падалі свае заявы пазней, чым гэта прадугледжана заканадаўствам".

У сваю чаргу прадстаўнік УВКУ ААН Наталка Пракапчук падкрэсліла, што новы закон "Пра ўзекачоў" быў прыняты летас, але да сёняння не пачаў дзеяніцаць, і міграцыйныя службы заяўлі, што пачнучы прымаць заявы ва ўсіх шукальніках прытулку не раней за 15 жніўня. Таму, паводле ейных словаў, "віны беларусаў у няўчастнай падачы заяўліўсяя, і яны атрымалі ўсю неабходную інфармацыю, каб цягам сямі дзён апрацэставаць гэтае рашэнне ў судзе".

Наклад кнігі будзе невялікі: на прызначаеца для распаўсюду па каталіцкіх парафіях, якіх у Беларусі больш за чаты-

"Гары Потэр" у Менску Не для Чаек і кікбаксёраў

"Гары Потэр" зъяўвіся на на-ых экранах запозынена — амаль праз год пасыль выходу на экраны Лёндану. Затое яго наступную сэрыю беларусы ўбачаць адначасова з сусвет-най прэм'ераю.

Гісторыя пра адзінніца-гаводага хлопчыка-сірату Гары Потэру, які вучыцца ў патаемнай Школе чарадзейства ды магіі ў яшчэ дзіцем зъдзяйсняе подзвігі, зачараўвае сусвет. Так, вучыцам аўтарка кнігі сама вучылася разам з Гары.

Кнігі Джоан Роўлінг пра Гары Потэру былі прызнаны найлепшай дзіцячай чытанкай. Таму індустрыйнае зъяўрнула на іх увагу. І не памылілася: сёняння зборы перавысілі 900 млн. даляраў.

Першая частка — "Гары Потэр і філязофскі камень" — была экранізаваная Крысам Каламбусам, які вядомы сваім мэдыйным гітом "Адзін дома". Эпізоды, калі Гары Потэр знаходзіцца ў сваіх тупаватых цёткіх дзядзіцкіх Дурсэль, якія ненавідзяць усялякія чарадзейства, кіруху нагадваюць адпаведныя сценкі з паліядніяга фільму Каламбуса. Нават інтэр'еры амаль тыя самыя. А вось момант, калі пачынаюцца магічныя дзівосі ѹсовы прыносяць Гары Потэру ліст з запрашэннем у Школу чарадзікоў, стылізаваны пад эпізоды з Гічковых "Птушак" — хоць бы сцэна з канвертамі, што атакуеца "дрэнных" персанажаў.

Фільм вызначаеца файнім падборам актораў і часам аж за-надта ашчадным стаўленнем да першакрыніц. Ад гэтага карціна на сцяціла ў дынаміцы. Зынік чароўнікі ў цэпльы гумар, запаво-ліліся падзеі. Эпізоды ў Школе чарадзікоў не зынітаваныя агульным напружаннем (хоць у кнізе яно ёсьць) і хутчэй нагадваюць асобныя атракцыёны з

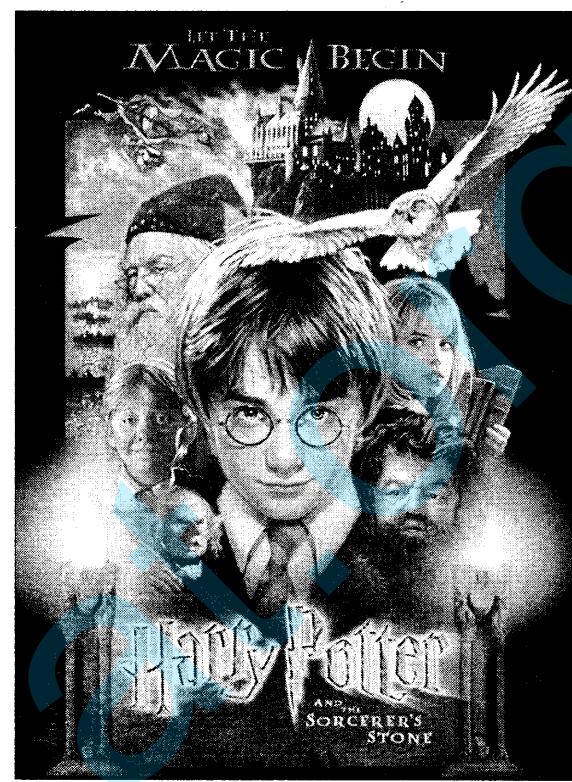
магіяй, прывідамі й совамі-паштавікамі. Безумоўна, трэба аддаць належнае шыкоўным дэкарацыям, кампьютарнай графіцы й ма-соўцы.

У галоах за-ходніх дзяцей сусвет Гары Потэра зрабіўся такім жа реальным, як сусвет "Зоркавых войн" і "Уладара плярсыёнкаў": існуюць цацкі, кампьютарныя гульні, канструктары. Адна дзядзічніца на-ват пакалечылася, скочыўшы са стала, калі спрабавала падлетаць на мятле, як рабілі гэта вучні Школы чарадзікоў.

Я раіў бы звадзіць на гэты фільм дзяцей. Фільм выкліча за-хапленые ў іх — яна маю сумне-ву, што некаторыя папросіць, каб вы вадзілі іх у гэтае кіно яшчэ а ўжо. Дарослым, якія кнігу чыталі, будзе прыемна ўзгадваць знаёмыя эпізоды. Тыя ж, хто не чытае анічога, акрамя тэлевізійнае праграмы, знойдуть меншую асалоду, асабліва ў дынамічных апошніх бойках.

Я ня раіў бы глядзець гэты фільм сталым слухачам перадачы "Размова па сутнасці", бо яны зразумеюць яго неправільна будуць пісаць доўгія скары ў Камітэт па спраўах рэлігіі. Таксама я ня раіў бы глядзець гэты фільм заўзятарамі кікбоксінгу й боек бяз правілаў, бо яны сваім храпам будуць перашкаджаць іншым глядачам.

Чаму "Гары Потэр" зъяўвіся

на наших экранах запозынена — амаль праз год пасыль сусветнай прэм'еры? Прычына сама банальная — гроши. Кошт пракату новага фільму адначасова з Лёнданам і Нью-Ёркам разылічаеца кампаніямі, зыходзячы з цаны квіткоў у Лёндане й Нью-Ёрку. Для Беларусі гэта пакуль завялікія гроши. З цягам часу стартаўшая цана праката зніжаецца.

Адразу пасыль зъяўленьня "Гары Потэра" ішлі ўпартыя прамовы беларускага пракату з кінагандлёвымі арганізацыямі, але цана была для нас празмернаю. Урэшце фільм атрымаўся. Пры гэтым была "падстрэлена" й наступная сэрыя "Гары Потэра" — беларусы ўбачаць адначасова з сусветнай прэм'ераю.

Андрэй Расінскі

Сыпейнік ксяндза Завальнюка

Ксёндз Уладзіслаў Завальнюк падрыхтаваў да друку каталіцкі сыпейнік. У яго ўайшлі як сыпевы, што выконваюцца падчас імшы, так і проста песьні рэлігійнага характару.

Сыпейнік складаеца з дэзвюю частак. Першая — песьні на ўесь год, на імшу і проста "для душы". Другая — малітвы на пахаваныні (у адрозненінне ад пра-васлаўных, каталікі могуць хаваць без ксяндзда).

Наклад кнігі будзе невялікі: на прызначаеца для распаўсюду па каталіцкіх парафіях, якіх у Беларусі больш за чаты-

ракладзенія адмыслова для гэтага выдання.

Перакладаў тэксты польскіх песень Алесь Траяноўскі: "Найбольш клопату было з прыстасаваннем націскай. Треба было зрабіць так, каб націскі ў беларускім тэкście адпавядалі польскому варыянту, — бо гэта ж песні. А потым неабходна было яшчэ ўзгодніць з музычнымі ладамі".

Не абышлося без перапрацоўкі тэкстаў: "Была там песьня пра "Матку Боску Чанстахоўскую", — кажа сп. Алесь. — Але што нам тая Чанстахова? Яна ж недзе далёка ў Польшчы. Дык я ўставіў у тэкст згадку пра Маці Боскую Будслаўскую. Была яшчэ там песьня пра Божую дапамогу пад Венай: гэта вядомая гісторыя, калі войскі Рэчы Паспалітай разыбілі туркаў. Але ад нас Вена таксама няблізка. Дык я замяніў Вену на Воршу".

Здараліся пры падрыхтавоўцы сыпейніка і кур'ёзныя выпадкі. Алесь Траяноўскі згадвае, як азадачыла яго польская песьня пра "Чарнавую Мадону": "А потым выявілася, што гаворка ідзе пра вядомы абраз "Чорная Мадона". Проста сваім часам перакладчык песьні на польскую ў гэтым не разабраўся".

Аркадзь Шанскі

8 ПРАГРАМА ТВ 3 26 ЖНІЎНЯ ДА 1 ВЕРАСЬНЯ

Наша Ніва [31] 23 жніўня 2002

ШТОДЗЕННА (АКРАМЯ СУБОТЫ і НЯДЗЕЛІ)

БТ

- 7.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 На-
віны.
8.30 (Аўт), 8.35 (Ср), 8.40 (Пн,
Чц, Пт) Гумарыстычны сэрыял
"Мачыма, яны звар'яцелі".
9.15, 17.05 (акр. Пн), 17.10 (Пн)
"Кіна". Сэрыял.
10.05, 15.45 "Востраў Матылёк".
Сэрыял для дзяцей (акр. Пн).
11.00, 21.50 "Неўтамоўная
Хільда". Сэрыял (акр. Пт).
15.20 "Марсуліамі". Мультсэры-
ял (акр. Пн).
16.10 Сэрыял "Каралева мячоў"
(акр. Пн).
18.25 Зона Ікс.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны
канал.
21, 40 (Пт), 22.35 (Аўт-Чц)
Спорткур'ер.
23.05 (Аўт), 23.25 (Пн), 23.35
(Ср і Чц) Сэрыял "Ідэальная пара".

СТВ

- 6.00, 17.40 (Ср), 17.50 (акр. Ср)
"Меншчына. Людзі, падзеі, фак-
ты".
6.05 (Аўт), 8.30 (Ср-Пт) "Тэма
дня".
6.05 (Чц, Пт), 6.10 (Ср), 11.05
(Аўт), 19.15 "СТВ-спорт".
6.15 (Аўт, Чц, Ср), 6.20 (Ср),
12.30, 16.30, 19.00, 23.00 (Чц),
23.05 (Пн), 23.10 (Пт), 23.15 (Ср),
23.30 (Аўт) "24 гадзіны".
6.30 (акр. Пн, Ср), 16.00 Муль-
тсэрыял "ІКС-мэн".
7.00 (акр. Пн), 7.10 (Пн), 15.30
"Паўэр рэйндэр, ці Магутныя
рэйндэрэры". Тэлесэрыял.
7.30 (акр. Пн), 7.35 (Пн), 14.30
Мультсэрыял "Жыцьцё з Луі",
"Інспектар Гаджэт".
8.30 (Аўт), 11.00 (акр. Пн і Аўт),
18.25 (Чц, Пт), 18.35 (Аўт, Ср),
20.00 (Пн) Навіны СНД.
11.15 (Чц), 11.20 (Аўт), 16.45 (Пн),
7.00, 7.35 Музычны блёк "Intro-

- 18.25 (Ср), 18.50 (Пн), 19.25 (Аўт,
Чц) "Віртуальны съвет".
11.30 "Яга, цёмная страсьць". Тэле-
навэла.

- 12.45 "Відавочца" (Пн-Ср).

- 13.15 (Аўт, Ср), 13.20 (Чц), 13.25
(Пт) "Канфэрэнцыя маньякаў".

- Тэлесэрыял.

- 17.55 "Незвычайныя людзі". Дак.
фільм.

- 19.45 "Добры вечар, маленькі...".

- 20.00 "Грыфіны". Мультсэрыял
(акр. Пн).

mix".

- 7.30, 18.00, 23.00 Спорт-ньюз з

- Ласоўскім.

- 11.00 Музычны блёк "Day mix".

- 18.05, 21.10 Музычны блёк "Top

- mix".

- 19.30 Праграма па заяўках "People

- mix".

- 21.00 Калыханка ад Сашы і Сроўбы.

- 22.00, 23.05, 23.40 Музычны блёк

- "Night mix".

- 20.00 "Грыфіны". Мультсэрыял
(акр. Пн).

- нак". Сэрыял.

- 17.50 Вяэрнія навіны.

- 18.10 Шматсэрыны фільм "Сама-
званцы" (акр. Пн).

- 20.00 Час.

- 20.30 "Наши навіны".

- 21.00 Шматсэрыны фільм "Пры-
пына на запатрабаванье-2"

- (Аўт-Чц).

- 23.00 Камедыйны сэрыял "Кітайскі

- гарадавы" (Аўт-Чц).

- 23.45 (Аўт-Чц), 0.45 (Пн) Начны

- "Час".

- 21.05 Сэрыял "Закон" (акр. Пт).

Культура

- 15.00, 17.30, 23.00 Навіны куль-
туры.

- 15.40 "Адрынуцьця". Маст. фільм

- (Ср-Пт).

- 22.00 Весткі.

- 22.10 (Аўт-Чц) "Прыступкі да

- славы". Тэлесэрыял (Італія, 2000
г.).

- 23.25 "Начны палёт". Вядучы

- А.Максімай (акр. Пт).

HTB

- 9.00, 11.00, 15.00, 18.00, 21.00
Сέньня.

- 9.20 Надвор'е на заўтра.

- 15.30, 19.45 Дэтэктыўны сэрыял

- "Дзень нараджэння буржую-2".

- 16.30 Прыгодніцкі фільм "Граф

- Монц-Крыста" (Аўт-Чц).

- 17.40 Крымінал.

- 21.35 "Хуткая дапамога-4".
22.30 Сэрыял "Вуліцы разьбітых
ліхтароў". "Шчырае піянэр-
кае".

Эурапорт

- 9.30 Ралі Нямеччыны. Паўтор.

- 10.00 Тэніс: Легенды 90-х. US
Open. Паўтор.

- 11.00 Лёгкая атлетыка. Гран-пры

- IIAF I. Лёндан. Паўтор.

- 12.30 Веславаньне. Каноэ. Чэмпі-
янат съвету. Спалам. Паўтор.
Францыя.

- 14.30 Футбол. Адборачны матчы

- ЭУРА-24. Паўтор.

- 16.30 Эўрагалы, футбольны ча-
сопіс.

- 17.30 Тэніс. Легенды 70-х. US
Open. Паўтор.

- 18.00, 0.15 Тэніс. US Open. Дзень
першы. Жывая трансляцыя.

26 ПАНЯДЗЕЛАК, ЖНІЎНЯ

БТ

- 7.15 Фантастычная прычча "Сем
крыку ў акінне".
10.00 "Тры таўстуны". Мульт-
фільм.
10.45 Тэлебарометар. Прагноз
надвор'я.
12.20 "На скрыжаваньнях Эўро-
пы". Нацыянальны тэлефестываль
песьні.
13.05 "Пятроўка, 38". Маст. фільм.
14.30 Тэлевізійны Дом кіно. Най-
лепшыя фільмы Адкрытага расей-
скага кінафестывалю "Кінатайру"
(г.Сочы).
15.20 Маст. фільм для дзяцей
"Белы слон".
16.40 Мультфільм "Капрызная

СТВ

- 6.10 "168 гадзін".
8.30, 20.15 "Арт-експрэс". Куль-
турнае жыцьцё сталіцы.
8.45 Баявік "Забойца, які плача".
11.00 "Навіны сусветнай шоў-інду-
стры".
16.55 "Цесныя контакты". Дак.
фільм.
18.25 "Запрашаем паскардзіцу".
18.35 "Партрэт у інтэр'еры".
20.30 "Пакулы гарыца съвечка".
21.00 Фантастычны баявік "Адзін
супраць усіх".
23.20 Футбольны кур'ер.
23.55 Начны музычны канал.

8 канал

- 17.30 Мульт-парад (акр. Пн).
19.10 (Пт), 20.30 (Пн-Ср), 20.35
(Чц), 21.00 (Чц, Пт), 21.20 (Аўт)
Тэлекрама.

- 20.45 "Вечарніца".

- 7.00, 7.35 Музычны блёк "Intro-

АНТ

- 8.00 Тэлеканал "Добрай раніцы".

- 9.00 Навіны.

- 9.15, 18.15 (Ср), 19.10 (акр. Пн і
Ср) "Сямейная повязі". Сэрыял.

- 11.00 (Аўт), 11.30 (Пт), 11.35 (Чц),
11.45 (Ср) Сэрыял "Забойная
служба".

- 15.40 (Чц, Пт), 15.45 (Ср) Даку-
ментальны сэрыял "Дзікія штуці".

- 18.50 Дабранач, дзеці!

- 19.35, 22.20 Мяscовы час. Весткі

- Масква.

АНТ

- 21.00 Прыгодніцкі фільм "Дача
д'Артаньян".

- 23.10 Шматсэрыны фільм "Забой-
ная сіла: Кітайскі квартал".

- 0.10 Чалавек і закон.

- 1.00 Эдвард Радзінскі. "Як стаць
Напалеонам". Частка 1-я.

- 1.35 Трылер "Чалавек ніадкуль".

РТР

- 7.45 Фільм "Райскі яблык".

- 9.30 "ХА". Маленкія камэдыі.

- 19.55 Сэрыял "Каменская-2".

- Фільм 1-ы "Складзены сон". 1-я

- сэрыя.

- 22.35 Фільм "Выклик".

Культура

- Тэхнічнае прафіляктыка да

- 17.30.

- 17.50 "Мой Эрмітаж".

- 18.15 "Тэатральны летапіс ХХ ста-
гадзідзя". Армэн Джыгарханян.

- Рэзьдзіл 2-і.

HTB

- 9.25 А.Меншыкаў, У.Ільін і Т.Догі-
лева ў фільме "Мой улюбёны

- клуб".

- 16.30 Шматсэрыны дэтэктыў

- "Краівід з забойствам".

- 18.40 Сэрыял "Вуліцы разьбітых
ліхтароў". 50-я сэрыя. "Сабака
Сталіна".

- Рэзьдзіл 2-і.

- 22.35 Сэрыял "Вуліцы разьбітых
ліхтароў". "Сабака Сталіна".

Эурапорт

30 ПЯТНІЦА, ЖНІЎНЯ

БТ

7.15 Камэдый "Старыя-разбойнікі".
10.25, 21.50 Дээтктыуны сэрыял "Атрад па барацбе з мафій".
12.20 "У пошуках зыніхлыжыў".
Дак. фільм.
13.15 "Залёны фургон". Маст. фільм. 2-я сэрыя.
14.25 Сад мары.
18.35 Крымінальная драма "Пісталет Пітон-357".
23.25 Навіны.
23.45 Карапеўская паляваньне.
0.10 Начны сэнс. М.Грыфіт і С.Дорф у "чорнай" камэді "Вар'ят Сэсыл".

СТВ

8.40 "Сынданьне з Лікай".
8.45 Камэдыйная фантазія "Даўн Хаўз".
10.45 "1/52". Спартуны агляд.
11.15, 18.40 "Аўтапанарама".
12.45 "Расейскі "Тытанік". Дак. фільм.
16.55 "Абсалютны розум". Дак. фільм.
19.35, 20.40 "Хіт-момант".
20.30 "Запрашаем паскардзіца".
21.00 Баявік "Касмічны прышлец".
23.25 Тры навэлы Франсуа Азона "Маленкія съмерцы".

8 канал

17.45 Маст. фільм "Таксі".
19.15 Баявік "База".
21.15 Вэстэрн "Дзікая банды".

Першы музычны канал

22.20 Програма "Дваццатка першых".
АНТ

10.00 "Знатакі" вяртаюца. Дээтктыу "Да трэцяга стрэлу". Справа №13. 2-я сэрыя.
16.10 "Народ супраць". Тэлегульня.
21.00 Поль чудаў.

22.00 А.Пугачова, Л.Вайкуле і В.Лявончэу у канцэрце Райманда Паўла "Найлепшыя песні".
23.30 "Паліцэйская акадэмія-4: Дружынінкі на вуліцах".
1.00 Ванеса Парадзі ў трылеры "Дзяўчына на мосьце".

РТР

7.45 Сэрыял "Каменская-2". Фільм

1-ы "Складзены сон".

8.50 "Сам сабе рэжысэр".
19.50 Тэлегульня "Стайка".
20.25 "Канцэрт Міхаіла Задорнова".
21.35 Футбол. Супэркубак. "Рэал" (Мадрыд, Гішпанія) — "Фэенорд" (Галяндія). Жывая трансльяцыя з Монц-Карла.
23.50 Вострасюжэтны фільм "Шалёны Макс".

Культура

15.10 "Паэтчыны тэатар Міхаіла Казакова". "Дуэт". Вершы Г.Ахматавай і М.Цвятаевай.
16.35 "Барыс Андрэеў. Першае хаканье". Дак. фільм.
17.50 "Малая музія Санкт-Пецярбургу". Музэй-сядзіба "Прыоціна".
21.35 Баявік "Нічога ня бачу, нічога

ня чую".

23.40 "Усё адразу!" Начны забавы.

Эўраспорт

9.30 Сэры, аўтаспартуны часопіс. Пайтор.
10.00 Веславаньне. Каноэ. Чэмпіянат сьвету. Спрынт. Жывая трансльяцыя. Гішпанія.
13.30 Веславаньне. Каноэ. Чэмпіянат сьвету. Пайтор. Францыя.
14.00 Футбол. Кубак УЭФА. Узнагароджанье.
15.00 Футбол. Кубак УЭФА. Жарбёука.
15.45 Тэніс. US Open. Дзень чацвёрты.
17.45 Тэніс. Нью-Ёрскія гісторы.
18.00, 0.15 Тэніс. US Open. Дзень пяты. Жывая трансльяцыя.

31 СУБОТА, ЖНІЎНЯ

БТ

7.00, 9.00, 15.00, 18.00 Навіны.
7.10 Існасьць. Духоўная праграма.
7.40 Маст. фільм "Марыя-граза".
8.30 Сад мары.
9.15 Мультсэрыял "Сымба-футбалист".
9.40 Сэрыял "Дракоша і Ко".
10.00 Экран індыйскага кіно. "Ніскрадзеная нявеста". 1-я сэрыя.
11.35 Карапеўская паляваньне.
12.05 Здароўе.
12.30 Дак. сэрыял "Гіганты стагоддзя".
13.30 Відэафільм "Лісты пра добрае і прыгожае".
13.55 Музэюм. Партрэты зь Нясьвіскай галерэі.
14.10 Пяць цудаў.
14.45 Пазнавальны сэрыял для дзяцей "Увайсіць ў танец".
15.20 З дакладных крыніц.
15.40 Сэрыял "VIP".
16.25 Камэдія "Цаца".
18.25 "Славянскі базар у Віцебску-2002". Выбранае.
19.10 Кінапрытча "П'еса для пасажыра".
21.00 Панарама тыдня.
21.50 Спорт-кур'ер.
22.00 Трылер "Зімовая сіячка".
24.00 Беларуская дваццатка.

0.30 Дээтктыуны сэрыял "Камікар Шыманска".

СТВ
6.00 "24 гадзіны".
6.15 Канал гісторы: "Вольва". Дак. фільм.

7.15 "У гасцініцах у Тофіка".
7.30 Мультсэрыялы "Сакрэтныя матэрываілы", "Фэрма страшыдлы", "Русалачка", "Грыфіны".

10.00 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".

10.05 "СТВ-спорт".

10.15 "Аўтапанарама".

10.35 "Сынданьне з Лікай".

11.00 "Пароль — "Вечнасіць". Тэлесэрыял.

12.00 "Дзіўнія людзі". Дак. фільм.

12.30 "Рамонт".

12.45 Прыгоднікі фільм "Забудзьце слова "сімерьца".

14.30 "Відавочца".

15.05 "Партрэт у інтэр'еры".

15.20 "Запрашаем паскардзіца".

15.30 "Добры дзень, доктар!".

15.45 "Радыёрокпа".

16.05 Мультсэрыялы "Сакрэтныя матэрываілы сабак-шпіёнau", "Фэрма страшыдлы".

17.05 "Сімейнае кіно з калекцыі "Hallmark": "Дэвід Конэрфілд".

18.00 "Дзівоснае вылячэнне". Дак. фільм.

19.05 "Тэатральныя гісторы".

19.20 "Тры хіты ў "Алькатрасе".

19.50 "Гадзіна пік".

20.50 Трылер "Тэрор у паветры".

22.55 "Закон і крымінал".
23.10 "Мутанты Ікс". Тэлесэрыял.

0.10 "Навіны сусветнай шоў-індустрый".

8 канал
15.00 Маст. фільм "Танцор дыск".

17.15 Мультфільм "Заяц, які любіў даваць парады".

17.30 Сэрыял "Паліцыя Гамбургу. Паўднёвая акурга".

18.10 Тэлекрама.

18.15 Гурман-клуб.

18.30 Маст. фільм "Вэстсайдская гісторыя".

20.45 "Вечарніца".

21.00 Програма "Знаёмцеся — Беларусь".

21.20 Містычная камэдія "Істывіцкія ведзьмы".

21.30 Сэрыял "Прауда пра драпежнікаў".

22.55 "Аншляг".

23.15 Фільм "Топ Ган (Найлепшыя стралокі)".

23.35 Вострасюжэтны фільм "Крык-2".

Культура

10.45 Смак.

11.05 Фільм "Незнаёмы спадчынник".

12.35 "Срабраны шар".

13.10 Сэрыял "Прауда пра драпежнікаў".

13.30 Дыснай-клуб: "Качыныя гісторыі".

14.10 "Астанкінская вежа: ва ўсіх навівакову". Спэцэрпартаж.

14.30 Сэрыял "Уцякач".

15.15 "Форс-мажор".

15.50 Жарт за жартам.

16.10 "Знатакі" вяртаюца. Дээтктыу "Падпасак з агурком". Справа №14.

18.00 Вячэрнія навіны.

18.15 Камэдія "Пакуль ты спау".

20.00 Час.

20.30 "Нашы навіны".

21.20 Камэдія "Як скрасыці мільён".

23.05 Трылер "Мыс страху".

РТР

9.20 "Сам сабе рэжысэр".

10.20 "Сто да аднаго".

11.15 Камэдія "Ліфт адыходзіць згодна з раскладам".

12.40 "ХА". Маленкія камэді. 13.00, 19.00 Весткі.

13.20 Камэдія "Прыходзіцце з аўтамабілем".

15.00 Футбол. Чэмпіянат Расеі. "Спартак" (Масква) — "Сатурн-Рент-ТВ" (Маскоўская вобласць).

18.00 Вячэрнія навіны культуры. Жывая трансльяцыя са стадыёну Тарпеда.

20.10 "Мая сям'я".

Культура

15.45 Смак.

16.05 "Пакой съеху".

17.00 Фільм "Істывіцкія вядзьмаркі".

19.00 Весткі тыдня.

20.10 Фільм "Аднайчы ў Амэрыцы".

20.25 Сетка.ru.

20.50 "Пад зялёным вэлюмам". Дак. фільм.

21.05 Нядоўгія гісторыі.

21.20 "У нязьведанае". "Гіганцкі варан".

21.45 "Зялёны агенчык". Маст. фільм.

23.05 "Госыць у акторскай студыі". Энтан Голкінс.

23.30 Навіны культуры.

23.50 "Зацьменье". Маст. фільм.

НТВ

9.00, 11.00, 15.00, 18.00 Сеняня.

9.15 Надвор'е на тыдзень.

9.20 Сэрыял "Вуліцы разьбітых ліхтароў". "Дур".

10.25 "Кватэрнае пытанье".

Культура

15.50 "У съвеце танцу". "Карсар". American Ballet Theatre. Запіс 1999г.

17.35 Кінапанарама.

</

Свабода па ўане адпачынку

Працяг са старонкі 1.

“Палымянцы” Сяргей Законькаў і Барыс Пятровіч ствараюць новыя часопісы. Пра будучыя выданні яны распавядзяць пакуль ня хоцуць: калі зьявіца нешта пэўнае, тады й будзе пра што пагаварыць.

“Крынічанцы” таксама збольшага беспрацоўныя. Леанід Галубовіч чаргуе ад’езды ў роднае Вароніна з падрыхтоўкою праграмаў для радыё “Свабода”, заставаных на матэрыялах, якія аўтары пазабіралі з разгромленых выданняў. Анатоль Сідарэвіч днімі праседжвае ў Нацыянальнай бібліятэцы, апрацоўваючы пэрыёдыку 20—30-х. Кажа, што ўжо сёньня мае 50 выдаўецкіх аркушаў твораў Антона Луцкевіча, адкрыў з дзясятак ягоных невядомых раней пэўданімаў і крыптанімаў. Гэта маўрыял для цэлай кнігі аднаго з бацькоў беларускай дзяржаўнасці. Дамоўленасць пра публікацыю такога тому ў “Кніга-зборы” ўжо ёсьць. Генадзь Вінярскі, рэдактар найбуйнейшага беларускамоўнага выдаўецтва, упэўнены, што кніга А.Луцкевіча стане бастэярам. Апроч таго, сп. Сідарэвіч складае падрабязную хроніку існавання БНР — менская і часткова віленская пэрыяду.

Не ўладкаваліся на працу ні былая рэдактарка часопісу “Крыніца” Ала Канапелька, ні Галіна Дубянецкая, ні Алеся Астравую... Наагул, “крынічанцы” дарма што зволніліся раней за сваіх калегаў з іншых выданняў, але гроши атрымалі разам з усім — на пачатку жніўня. Гроши на пражыцце на нейкі час ёсьць. Наколькі хуткі ўдасца знайсці працу — ніхто ня ведае. Г.Дубянецкая, напрыклад, кажа, што для яе стан беспрацоўня досьць звычылі: “Я ж і раней не заўсёды мела пастаянную працу. Пакуль што не хачу і думаць, дзе працаўца”.

Валянціну Акудовічу ў матэрыяльным пляне прасцьцей: ён ужо гады са два як працуе клаудаўніком у турыстычнай фірме, спалучаючы з гэтым працу на палову стаўкі ў “Крыніцы”.

На “абноўленыя” літаратурныя часопісы іх быўня супрацоўнікі глядзяць крытычна. “Нават пры камуністах не было такога, каб у літаратурна-мастацкім выданні друкавалі артыкулы генэральнага сакратара. Кіраўніцтва разумела, што такое літаратурна-мастацкі часопіс”, — кажа А.Сідарэвіч.

Выспачка цнатлівасці ў бардэлі

В.Акудовіч найболіш шкадуе “Полымя”: “Усе цяперашнія літаратары выйшлі з “Полымія”. Не было бы гэтыя 70 гадоў “Полымія” і іншых часопісаў, малюнак нашай літаратуры быў бы больш сумным. То, што адбылося, канцептуальная памяняла нашу літаратурную сітуацыю. Хоць сам літаратурны працэс нечакана вельмі ажыўіўся. Праўда, гэта нейкі нездаровы “ажыўляж”. Усе кінуліся ствараць часопісы: мне прарапоўвалі ўздел у шасці літаратурных праектах. Калі хоць адзін-два з іх заставацца, будзе вельмі добра”.

Былая супрацоўніца “Нёману” Ірина Шаўлякова таксама ня дужа аптымістычна ацінівае цяперашні стан дзяржаўных літаратурна-мастацкіх выданняў: “Разыльваць на тое, што ў “По-

Паэтка Галіна Дубянецкая адмаўляеца супрацоўніца з холдынгавымі часопісамі, хоць іншай працы ёй пакуль ніхто не прапанаваў

лымі” ці “Маладосці” будуць рабіць сапраўдную літаратуру, — тое самае, што імкніца знойсці, як сказала адна калега, высіпачку цнатлівасці ў бардэлі”.

Дык дзе ж друкавацца літаратарам, што адмовіліся працаўца ў холдынгу? Мо наступіць на горла ўласнай песні ды прапанавацца свае творы ў холдынг?

В.Акудовіч лічыць такі шлях непрымальным: “Мяне зараз камол не загоніш ні ў адно з гэтых выданняў. Калі б там была нормальная замена рэдактараў, звычайная ратация — дык зусім іншая рэч. Але ж... Гвалтам здымоюць Далідовіча — і бяжыць сесцы ў ягонае красла Баравікова. Гвалтам здымоюць Законькава — і ў ягонае красла Адама Мяцліцкі, якога публічна ўжо не аднойчы называлі “сексотам”, а ён гэта не абвяргае, не падае ні на кога ў суд.

Калі хтосьці лічыць для сябе нормальным друкавацца ў людзей непрафесійных, некампетэнтных і амаральных — гэта яго права”.

Г.Дубянецкая таксама адмаўляеца супрацоўніца з холдынгавымі часопісамі: “Я і раней працаўала толькі з “Крыніцай”, а цяпер...

Хай сіпяршастане паэтам

Ня бачыць сабе месца ў рэфармаваных часопісах і А.Сідарэвіч: “Я ня ведаю такога працаіка, як Ніна Чайка. Вячаслав Дацкевіч даўно съпісаўся. Мяцліцкі? Хай сіпяршастане паэтам. У коле майго чытанія такога паэта няма. Да галоўнага рэдактара мусіць быць настаўнікам альбо ў літаратуры, альбо ў жыцці. Чаму мяне можа навуучыць Мяцліцкі? Мне было бы сорамна, калі б маё імя стаяла ў тым сёмым-восьмым нумары “Крыніцы”, які нядайна ўбачыў съвет. Я хачу паміраць з чыстым сумленнем”.

Ірина Шаўлякова больш спакойна ставіцца да практычна незакранутага “ЛіМу”. Аднак з часопісамі таксама не пагаджаеца супрацоўніца: “Вядома, шлях у холдынгавыя выданні цяпер закрыты. Калі сіходзіш з “Нёману”, навошта ісці ў іншыя выданні таго ж холдынгу?”

Для А.Жука сітуацыя з “Нёманам” пакуль што не зусім зразумелая: “Магчыма, калі прыйдзе іншы рэдактар, менш адъёзны, чым цяперашні, частка калектыву і верненца. Зрэшты, я не могу прадказваць”.

Што рабіць далей

У В.Акудовіча вялізныя творчыя пляны: “Хацеў бы дапамагчы часопісу “Nihil”. Раблю з студэнтамі Беларускага калегіуму другі нумар часопісу “Памік”. Уздељнічаю ў розных кніжных праектах. Вельмі хачу, каб хутчэй выйшаў амаль падрыхтаваны праект “Антадзія” сучаснага беларускага мыслення”. Там сабраныя найлепшыя філозофскія і культуралігічныя тэксты, якія зьяўляюцца ў розных выданнях цагам апошнія дзесяцігоддзі”.

У Галіны Дубянецкай засталіся два пакуль не ажыццёўленыя праекты ад часу працы ў “Крыніцы”: “Гэта два праекты перакладнай прозы. Мяркую, што яны таксама пабачаць съвет. Прынамсі, я ўжо маю прапанову наконт часопіснага выдання аднаго з гэтых праектаў. Потым ён, верагодна, выйдзе асобнай кнігай”.

Больш скептычна ставіцца да выдання сваіх творчых набыткаў А.Сідарэвіч: “Пішу ў шуфляду, бо няма людзей, зацікаўленых у выданні тых матэрыялаў,

якія я маю. У Антона Луцкевіча, кажуць, шмат сваякоў, але ніхто з іх не прапанаваў мне выдаць ані ягоныя творы, ані ягону біяграфію. Цяперашні Радзе БНР таксама не патрэбна хроніка той Рады, якую аўвяшчала БНР”.

А.Сідарэвіч рэзкі ў сваіх ацэнках. У гэтым ён тыповы інтэлігент. Робіць справу, кіруеца сумленнем, плюе на гроши. Затое мае свабоду творчасці і выказавання.

Не бядуюць і супрацоўнікі холдынгу. Яны казыраюць тым, што Касцякін напавер аказаўся нацыяналь-камуністам, а ягоныя памочнікі-бэлэсэмцы адцерліся і больш не перашкаджаюць працаўца сваім бязглаздымі прапановамі — наадварот, акумулююць ідэі, якія нібыта здолънія надаць новае дыханье саслабельмі літвыданням. “ЛіМу” абяцаюць пераход на 24 старонкі з Новага году, “Нёману” — новага, не адъёзнага рэдактара. І толькі выхад “Крыніцы” будзе замарожаны да наступнага году. Ніводзін з пісьменнікаў-бунтароў пакуль не знайшоў сабе справы ў незалежных выданнях. Таму нельга выключыць вяртання кагосяці з іх у холдынг. У ранешыя стан унутранай апазыцыі. Апазыцыі свайму ж “я”.

Аркадзь Шанскі

Ашчадзіў — і Сталіна купіў

У “Цэнтральнай кнігарні” Менску ў продажы з'явіліся выдадзеныя у Рәсей паштоўкі ў стылі савецкіх плякатаў 30—50-х гадоў мінулага стагоддзя. Цяпер кожны, хто настальгіе па савецкіх часох, усяго за 700 рублёў можа набыць паштоўку, якую аўбяшчае, што “Товарыщ Сталін — наше светлое завтра”, а заклікае “Под водзіцтвам товарыца Сталіна — в светлое будзущее” і г.д. Побач з імі прадаюцца і біскрэйдныя, напрыклад, з актуальным і сёнянія лёзунгам “Накопіл и машину купіл”, якую пропагандуе савецкія

апшчаднія касы. Бадай, цяпер якому беларускаму выдавецтву трэба выдаць паштоўкамі беларускія плякаты часоў апошнія немецкае акупациі і прафадаўца ў Рәсей.

A.III.

навіны культуры

Вольнае вогнішча

17 жніўня ў Бабруйску, на ўзбярэжжы Бярэзіны, адбыўся традыцыйны, пяты па ліку, фест бардаўскай песні і пээзіі “Вольнае вогнішча”. Гэтым разам ён меў форму творчага сяброўскага спаткання, без вызначэння пераможцаў. Паэтаў прыехала багата, а музыкаў — толькі троє: Андрэй Мельнікаў і мясцовыя барды Рыгор Спасюк ды Святлану Чарненка. Гэта быў першы выступ Андрэя ў Бабруйску. Творы А.Мельнікаў кранулі ўсіх прысутных, а асабліва ўрэзілі тых, хто слухаў яго і ўпершыню, і жыўцом, і пры водбліскіх вогнішча. Гэта незабытна. Ладзіла “Вольнае вогнішча” мясцовая суполка ТВМ пры фінансавай падтрымцы сяброў “Народнай грамады”.

Віктар Маліноўскі, Бабруйск
Народныя чытаныні памяці Купалы

Тры месяцы доўжыліся штодынёвые паэтычныя чытаныні ў гонар 120-х угодкаў з дня нараджэння Янкі Купалы ў сквэры яго імя ля помніка. Ладзілі іх сябры КХП-БНФ. 15 жніўня адбылася заключная імпрэза. Сабралася пяць здзясяткі шаравальнікаў пээзіі. Як заўсёды, наверсе помніка — плякат зь неўміручымі словамі паэта “Жыве Беларусь!”. Вяла чытаныні мовазнаўца Валянціна Мароз. Як заўсёды, сіявалі песьні на слова Купалы “Не загаснуць зоркі ў небе”. З 25 жніўня чытаныні пераносіцца да помніка Якубу Коласу. Першы адбудуцца 25 жніўня а 12-й.

Вольга Канановіч, Менск

Зачыняюць “Зымену”

У аўторак камісія Менгарвянкі камісары вырашыла ліквідаваць троі менскія кінатэатры — “Авангард”, “Радзіму” і “Зымену” з прычыны іх стратнасці. Але дырэктарка “Зымены” Ніна Макрыцкая тлумачыць закрыццё накірункам дзейнасці кінатэатру. Там ладзіліся імпрэзы, прысьвячаныя Быкову, презентаваліся кнігі й дыскі незалежных выдаўцоў, дэмантраваліся беларускія відэафільмы. “У той час, калі ў кінатэатры “Цэнтралны” з'біраюцца адчыняць цэнтары расейскага кіно, адзіны беларускі кінатэатар ліквідуецца”, — кажа спн. Макрыцкая. Яна будзе аспрэчваць раשэнне камісіі.

Сяргей Будкін

і пі меморіам

ЛЯВОН РАМАНОУСКІ

1 траўня 2002 г. Ляўон Раманоўскі толькі распачаў 60-ы год свайго жыцця. Ён быў поўны творчай энэргіі і задумаў. А 24 ліпеня ягонае жыццё з'яўляецца трагічным. Нарадзіўся ён у 1943 г. у вёсцы Харошкі на Магілёўшчыне. Скончыў аддзяленне жывапісу ў гімназіі тэатральна-мастацкага інстытуту. Вучыўся ў А.Бараноўскага і І.Стасевіча. Працаўаў у газеце “Звязда” і Менскай мастацкай вучэльні. У 1994 г. уступіў у творчую суполку “Пагоня” і Беларускі саюз мастакоў. Быў змагаром за адраджэнне Беларусі, за родную культуру. Працяг ягоныя справы будзе ў ягоных дзесяці вучнях.

Творчая суполка “Пагоня”, Беларускі саюз мастакоў

"Спадчына" адчынілася

У Горадні адчыніла працу бібліятэка "Спадчына" пры гарадзкім аб'яднанні вэтэранаў вайны, працы і ўзброеных сіл. У бібліятэцы багата кніжак на гісторычную тэматику, ёсьць творы землякоў-гарадзенцаў — Васіля Быкова, Давніты Бічэль-Загнегавай. Бібліятэка працуе кожны аўторак і чацвер з 15-й па адресе: вул. Савецкая, 31-12.

Зыміцер Ягораў, Горадня

Угодкі Геніош

11 жніўня ў Зэльве адбылося сівяткаванне 92-х угодак з дня народзінаў Ларысы Геніош. Арганізація мерапрыемства старшыня мясцове суполкі КХП-БНФ Юрась Каук. А 12-й у царкве, што амаль насупраць дому паэткі, адбылася імша. Присутнічала каля 50-ці чалавек — з Горадні, Ліды, Ваўкаўску, Сысілачы, Слоніму, Мастою, Менску і інш. Два гады таму ў гэтай самай царкве была асьвячаная памятная шыльда, прысьвячаная добрай прыхаджанцы Ларысе Геніош. Гэта першая такая шыльда ў беларускіх праваслаўных цэрквях. Затым людзі накіраваліся да магілай Ларысы Геніош і ейнага мужа. Быў ускладзены вянок, адбылася грамадзянская паніхіда. Перад прысутнымі выступілі Алесь Белакоз, Станіслаў Суднік, Алесь Чахольскі і інш. Пасля людзі разам з групай слонімскіх унітатаў прачыталі малітву "Ойча наш", а пры канцы прасыпявалі "Магутны Божа".

Завяршила сівяткаванне нефармальная талака на малітвічым беразе Зэльвенскага вадасховішча. Тут перад прысутнымі выступілі мясцовы бард Валеры Жамойцін і гарадзенскі музыкі Алесь Петрашэвіч.

Валеры Руслік, "Нёман-Інфарм"

Падпіска

Нагадваем, што падпіскаю газета абыходзіцца таніней. Падпісацца на кастрычнік можна да 10 верасня. Падпісны індэкс 63125. Цана падпіскі на месяц — 1618 рублёў. Падпіску прымаюць на ўсіх аддзяленнях пошты, у шапіках "Белсвяздруку".

Дык падпісваіся!

**дзе варта быць
Фотаэкалёгія**

14 жніўня ў Нацыянальнай бібліятэцы адкрылася выставка маладых беларускіх фотамастакоў Ігара Бышнёва, Васіля Мазаева, Андрэя Савіча і Дзяніса Сінюты. Здымкі з Салігорску, Наваполацку, Менску, авангардныя творы, застыглыя імгненьні жыцця жывой прыроды... Уваход вольны. Выставка будзе доўжыцца да 30 жніўня.

Музыка ў парк-клубе

31 жніўня ў парк-клубе "Менск" (Парк Чэлоскінці) першы музычны канал будзе сівяткаўца паўгодзінне дзейнасці. Віншуюць яго "NRM", "Нэйра Дзюбель", "Палац" і інш. Праз два тыдні, 13 верасня, тамсама адбудзеся фест экстрэмальнай музыкі. Заграюць "Vir", "Partyzone", "Deadmarsh", "Nestomant", "Stod". Пачатак абедзівью імпрэзу ў 18-й. Квіткі каштуюць 5 тыс. рублёў. Даведкі праз т.: (8-0296) 49-08-88 або праз пэйдж: 211-85-85, аб.БМА

Зыміцер Ладзес

Віялета Кавалёва

Сустрэча з Папам

Гадзіннік паказваў 4.10, калі мы з Уршуляй выйшлі з дома. Асфальт быў мокры, і апошнія кроплі дажджу яшчэ падалі з дрэваў. Мы несылі аўтмобіль за плачнікі: вада і бутэрброды, пасоны і накідкі, фотаапараты, біонокль і складное драўлянае крэслка, на якім мы потым будзем адпачываць па чарзе. Але на найважнейшую рэч я усё ж забылася: пра бел-чырвонабелы сцяг з жалем уздадала толькі ў мэтро, калі пабачыла паўтара дзясятката польскіх штандараў у адным толькі нашым вагоне. Ды вяртатца было позна.

Таронцкія палякі ўспрынілі прыезд Папы Яна Паўла II як сваё асабістое сцята. Не было такіх польскіх сям'і, якія б такі інакш ня ўдзельнічала ў Сусветных днях юнацтва: хто прымай пілігримаў, хто наведваў адкрытыя імпрэзы, хто добрахвотна падтримліваў на іх парадак. Уршуля і Казік, у якіх мы здымаем кватэрку, таксама атрымалі пасьведчанні валанцёрства. Таму на сівітанку 28 ліпеня мы з Уляй вельмі спадзяваліся, што гэтыя паперкі дазволяць нам прабіцца блізкай да алтара.

Літургія з узделам Папы Рымскага ў Таронце мелася адбыцца на бытлым аэрадроме, ля паўночнай мяжы гораду. Калі мы дабраліся туды, неба пачынала сівятлець. "Глядзі, — сказала Уля, — тут дажджу не было ад учора, пащенавала ім..." Яна мела на ўвазе пілігримаў, што начавалі на вялікім лётным полі. Учора да позняй ночы тут ішла вігілія, на якой таксама прысутнічалі Ян Павал II. Цяпер стомленыя шматгадзінным неспаньнём юнакі і дзяўчуткі адпачывалі проста на зямлі ці на асфальце ў спальніках, на надзімных матрацах, а хто й зусім па-бамжацку: у кардонных скрынях.

"Невядома яшчэ, куды пойдуть хмары"; — зазначыла я, і ў гэты момант першая хвала дажджу накрыла лятер пілігримаў. Хто з крыкам, хто с съехам, хто моўкі, яны ўскоквалі пад гэтыя ранині душ, і за хвілю соннае поле ператварылася ў вялізны мурашнік.

Дажджык, аднак, папалохаў і сціх. Пілігримы згортвалі спальнікі, парадковалі заплечнікі і сядлі съенадца. А мы ўсё ішлі паўзіх іх далей і далей. Недзе наперадзе быў збудаваны гіганцкі алтар, які я ў няпэўным золкам съяўліле ніяк не могла разгледзець.

Два разы на пачатку шляху нас спынялі шэрагі паліцяянтаў і валанцёраў: у першы раз праверылі рэчы, у другі — нас саміх "прасьвяцілі" дэтэктарам. Пасля ўжо была поўная свабо-

да: ідзі куды хочаш, сам шукай месца, дзе стаць. Ніякія пасьведчанні нікога не цікалі. Кожна-му хацела знайсці пляцоўку насупраць алтара ці паблізу аднаго з вялізных экранаў, што быўлі змантаваныя на апорах па ўсім полі. Нарэшце мы адшукалі вольны лапік, дзе маглі стаць цесна ўдзвязох, і думалі, што злавілі ўсе трэы шчасці: побач быў шырокі практам паміж сэктамі, зусіммагчыма дарога для папамабіля... На жаль, наш зручны сэктар упадабала занадта шмат наведнікаў. Тыя, што не зъмяшчаліся за плястыкавымі плоцікамі, апыналіся на пракадзе, і праці пару гадзін людзі перакрылі яго шыртым "коркам". Спачатку арганізаторы спрабавалі з гэтым змагацца: не-калькі разоў яны пераразмыркоўвалі натоўп з пракаду, але за хвіліну наплывалі новыя людзі, і зноў вырастала нерухомая сцяня. Гэта ледзь ня скончылася трагічна. Пад сёмую раніцай ў нашым сэктары пачаўся прыступ у хворага на эпілепсію хлопчыка. "Хуткая дапамога" здолела прабіцца праз натоўп толькі хвілін за восем, калі хлопчык апрытомнёў сам сабою...

У Польшчы, дзе я прысутнічала на аналагічным набажэнстве трэй гады таму, парадку было нашмат болей (праўда, тады ён здаваўся бюракратызмам...). Там кожны меў пропуск з нумарам сектару, праз кожныя дзесяць крокоў стаялі дружынікі, і нават уваходзіць у чужы сэктар было забаронена, яна кожучы ўжо пра тое, каб стаяць на пракадзе.

Да пачатку літургіі заставалася больш за дзівье гадзіны, можна было разгледзецца. Я выніяла біонокль і пачала павольна круціцца вакол сваёй восі. Паўсюль, як кінусь вокам, калыхалася мора людзей з ветразямі сцягоў. Найбольш было канадыйскіх. І амаль столькі сама — польскіх, што так падманліва зваблівалі роднымі колерамі. Столкі разоў памылялася, думаючы, што нарышце бачу свой, і кожнага разу не далічвалася адной белай паласы...

Пачалі запальвацца экраны, праз дынамікі было чуваць, як прывяраюцца мікрофоны. Прырода рыхтавалася да свайго шоў і таксама апрабаўвала тэхніку: шматкроць за гэты час съпяўшы тут жа сціхай спорны дажджык. Нарэште, відаць, на небе вырашылі, што апаратура адлажана дастатковая. Неба над аэрадромам ня проста шырокася — бязъмежнае, і з усяго гэлага прасцяцігу паліў моцны даждж. Адразу было відаць, што ён на-доўга: даляглік завалакло чорнымі хмарамі ад краю да краю.

Пачалі запальвацца экраны, праз дынамікі было чуваць, як прывяраюцца мікрофоны. Прырода рыхтавалася да свайго шоў і таксама апрабаўвала тэхніку: шматкроць за гэты час съпяўшы тут жа сціхай спорны дажджык. Нарэште, відаць, на небе вырашылі, што ён на-доўга: даляглік завалакло чорнымі хмарамі ад краю да краю.

Пачалі запальвацца экраны,

да пачатку літургіі заставалася больш за дзівье гадзіны, можна было разгледзецца. Я выніяла біонокль і пачала павольна круціцца вакол сваёй восі. Паўсюль, як кінусь вокам, калыхалася мора людзей з ветразямі сцягоў. Найбольш было канадыйскіх. І амаль столькі сама — польскіх, што так падманліва зваблівалі роднымі колерамі. Столкі разоў памылялася, думаючы, што нарышце бачу свой, і кожнага разу не далічвалася адной белай паласы...

У жыцці сваім я ня бачыла такіх нязвыклай літургіі. Аналягічнае набажэнства ў Польшчы ў 1999 г. было звычайнай каталіцкай імшой, з папраўкай на памеры "царквы" пад адкрытым небам. Але тут! То на прыступкіх алтара пад съпевы хору танчылі шасціцёра дзяўчат у шырокіх белых кашулях і такіх жа шырокіх чорных портках; то да мікрофонаў выходзілі нейкія маладыя людзі без сутанаў, з выглядом тыповыя пратэстанція прарападнікі, і кіраваны імі на-

тоўпі пачынаў съпяваць і пляскаць у далоні ў рytme джазу: "Алелюя, алелюя"; то пад канец службы раздаваць прычыце выйшлі ня толькі сівяты, але й сівецкія асобы, палову з якіх складалі жанчыны...

Папа быў у гуморы, жартаваў, гаварыў па сваёй завядзенцы на дзясятку моваў, і дылася ягоны гучай зусім не нямогла, а чыста й выразна. Насуперак гадам і хваробам, што прыгнулі да зямлі ягоную посташць, вочы Яна Паўла II сівяціліся, у іх чыталася абсалютна дабрыня й мудрасць. Да гэтага чалавека адразу пачуваеш поўны давер і шчырую любоў. На дзіве, што некаторыя маладыя пілігримы, якім выпала шчасце ўбачыць Папу зблізу і атрымаць прычыце зь ягоных рук, тут жа, забыўшыся на ўсё, пачыналі яму спавядацца, рызыкуючы канчаткову парушыць заўверджаныя рэгламанты...

Најбольш запамятаўся момант літургіі, калі вернікі ў малітве звяртаюцца да Бога са словамі: "Цябе просім, выслушай нас, Пане". Кожны абзац гэтай малітвы гучай на іншай мове: іх па-чарзе чыталі юнакі і дзяўчыны з нацыянальных строях. Сярод іншых выходзілі да мікрофонаў і літоўцы, украінцы, палякі... Кожная пара спынялася на "Цябе просім...", а далей падхопліваў магутны хор у некалькі сотняў галасоў: "Lord, hear our voice!" Гэты заклік расыпываўся на ма-тый вельмі прыгожага, белінага гімну. Вярнуўшыся дадому, я не зьдзівілася, што дачушки, якія глядзелі трансляцыю набажэнства па тэлевізары, да вечара напівали ту самую мэлодыю.

Калі літургія набліжалася да канца, на аэрадромным полі пачаў заўважацца рух. Да чалавека, якія глядзелі трансляцыю набажэнства па тэлевізары, да вечара напівали ту самую мэлодыю. Калі мы прайшлі ўзгору, на алтар і толькі тут заўважыла далёка ззаду бел-чырвона-белы сцяг! Але чалавечая рака несла нас наперад, ужо не было магчымасці вярнуцца, пакуль яны... Маладыя італьянцы, што ішлі побач, азірнуліся таксама і гучна крикнулі, што зычаць доўгага жыцця сваёй Радзіме і Папу. Я ў думках паўтарыла тое саме па-беларуску, і, спадзяюся, на-шыя просьбы паляцелі да Бога разам.

Таронта

**RADIO FREE EUROPE
RADIO LIBERTY**

**БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА
РАДЫЁ СВАБОДА**

Новыя хвалі й частоты ад 31 сакавіка 2002:

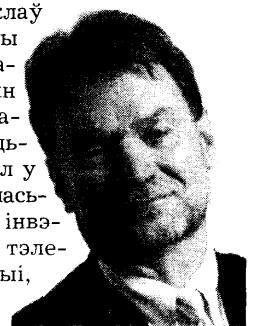
18:00 - 20:00	9565 кГц (31 м)	22:00 - 24:00	9530 кГц (31 м)
	11725 кГц (25 м)		9750 кГц (31 м)
	15215 кГц (19 м)		11865 кГц (25 м)
На сярэдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	
20:00 - 22:00	7190 кГц (41 м)	06:00 - 08:00	6170 кГц (49 м)
	11730 кГц (25 м)		7295 кГц (41 м)
	15480 кГц (19 м)		9635 кГц (31 м)
На сярэдніх хваліх частота — 612 кГц		На с/хваліх частоты — 612 і 1188 кГц	

Інтэрнэт: www.svaboda.org **Адрас:** 220005, Менск-5, п/с 111;
Vinohradská 1, Praha 1

Польскі тыднёвік "Wprost" складае рэйтынг "100 самых заможных людзей Польшчы" штогод. У сёлетнім — значныя змены. Сапраўдных мільярдэраў — "даляровых" або "эура" — цяпер у Польшчы толькі два. Багацьце яшчэ шасцёх вылічваеца ў мільярдах, але злотовых. Як вядома, курс даліара да злотага — 1:3,5. Мільярдэраў жа ў Польшчы, як на краіну зь сярэднім заробкам 500—600 даліараў, даволі шмат. Да кладную лічбу называець нельга, але можна ўявіць, колькі іх, калі першую сотню багатыроў замыкае ўладальнік 72,5 млн. злотовых (прыблізна 20 млн. даліараў).

Два "сапраўдных" мільярдэраў ўжо шмат гадоў не знікаюць з рэйтингу. Гэта 54-гадовы Ян Кульчык (1-е месца) і 64-гадовы Аляксандар Гудзаваты.

Кульчык, які мае 12 млрд. злотовых (каля 3 млрд. даліараў), — бізнесмен у трэцім пакаленіні. Род Кульчыкаў перажыў дэльву экспрапрыяцыі польскай народнай улады. Не чакаючы трэцій, Янаў бацька выехаў у Нямеччуны, дзе заклаў падваліны сынавага багацьця. Сын удала выкарыстаў бацькаў капітал у Польшчы пасьля 1989 г., інвестуючы ў тэлекамунікацыі,

Бізнесмен Ян Кульчык сярод найбагацейшых людзей сьвету займае 138-е месца. Ягоны капітал ацэнваецца ў \$ 3 мільядры.

Сыпіс 100 самых багатых людзей

Аляксандар Гудзаваты, капітал якога складае 1 млрд. 250 млн. даліараў, пачаў зьбіраць грошы яшчэ пры "народнай уладзе". У постсавецкія часы ягоная фінансавая імперыя вырасла на бартэрным абмене польскіх тавару на расейскі газ

страхавы бізнес, платнія аўтострады і г.д. Сёньня ўласнасць Яна Кульчыка складае 1/50 ВУП Польшчы. Паводле рэйтынгу часопісу "Euromoney", ён знаходзіцца на 64-м месцы ў сыпісе самых багатых эўрапейцаў. Сярод най-

Зыгмунт Солаж-Жак-малодшы — стваральнік першага польскага камэрцыйнага тэлеканалу "Polsat". Крыніцы пачатковага капіталу мэдымагната гублююцца ў постсавецкім хаосе. Сёньня ён мае \$ 700 млн.

багацейшых людзей сьвету Кульчык займае 138-е месца.

У адрозненіне ад Кульчыка, Аляксандар Гудзаваты быў моцна звязаны з савецкай систэмай. Свой капітал ён пачаў зьбіраць яшчэ ў часы ПНР, калі працаўаў у розных дзяржструктурах, звязаных з замеж-

Пёттар Нямчыцкі, працуучы віцепрезыдэнтам фірмы "Agora", якая выпускае "Gazet'у Wyborc'я", зарабіў \$ 31,25 млн.

ным гандлем. У 1971—77 г. ён прадстаўляў у Маскве прадпрыемства замежнага гандлю "Textilimpex". У постсавецкія часы Гудзаваты, выкарстоўваючы старыя сувязі, заснаваў і ўзначаліў фірму "Bartimpex", што паклала пачатак ягонай фінансавай імперыі. Фірма вырасла на бартэрным абмене з "Газпрамам" — польскія тавары на расейскі газ. Сёньня сям'я Гудзаватых мае пад 5 млрд. злотовых (1 млрд. 250 млн. даліараў).

На трэцім месцы — тыповы "прадукт новых часоў і новых магчымасцяў" Зыгмунт Солаж-Жак-малодшы. Яму 47 гадоў, і грошай у яго трохі менш — 2,8 млрд. злотовых (700 млн. даліараў). Крыніцы пачатковага капіталу гэтага мэдымагната гублююцца ў ружовы тумане постсавецкіх хаосу. Першая ягоная фірма дастаўляла пасылкі з Нямеччыны ў Польшчу, а вялікія грошы, паводле афіцыйнай вэрсіі, Солаж-Жак зарабіў на імпарце танных усходненемецкіх і румынскіх аўтамашын. Заробленне інве-

ставаў у СМІ, а сапраўдная кар'ера мэдымагната пачалася пасля таго, як у 1994 г. Напрада па тэлебачанні і радыёвяшчанні дазволіла яму стварыць першы агульнанацыянальны камэрцыйны тэлеканал "Polsat".

У сыпісе нямала прадстаўнікоў мэдымагнатаў. Напрыклад, заснавальнік адной з першых польскіх прыватных сетак радыёстанцыі RMF-FM Станіслаў Тычынскі, які зарабіў на тым 250 млн. злотовых (62,5 млн. даліараў). Ёсьць сярод польскіх багатыроў і ўласнікі, а часам і журналісты друкаваных выданняў. Фундатар, акцыянэр і галоўны рэдактар часопісу "Wprost" Марек Круль зарабіў на сваім Выдавецка-рэкламным агенцтве 191 млн. злотовых (47,75 млн. даліараў). Некалькі мільянеры выйшлі з фірмы

Ванда Рапачынская, працуучы старшынёй праўлення фірмы "Agora", зарабіла ўжо \$ 22 мільёны

Зъ Беласточчыны

Начлег на дарозе

Уяджаю ў Бельск-Падляскі, паварочваю ў напрамку Кляшчэля і адразу бачу чаргу трактароў з прычэпамі, загружанымі збожжам. Каля аднаго прычэпу мужчыны мяняюць кола.

— Каля двух кілямэтраў выстраілася чарга, разам недзе каля 160 трактароў. Можа, да суботы прадам (гутарым у чацвер — А.М.), — кажа анахімія жыхар Гайнайкі, які гаспадарыць у Локніцы.

— У суботу дык мы ў выемцы будзем, а можа ў панядзелак нашая чарга дойдзе, — папраўляе Ян Тамчук з Махнатага, які прыехаў з дачкою.

— Я — мужык беларус, — пісаў Якуб Колас, а цяпер мы ні мужыкі, ні беларусы. Калясь мужык мог прыйсці зь бічом ва ўстанову і разагнаць чыноўнікаў, а цяпер не зважаюць на гаспадара. І нельга прызнавацца, што беларус, бо могуць выгнаць, — кажа мужчына родам з Локніцы. — Я, прайда, сваёй мовы не вы ракаюся, і дзеці мае гавораць на ёй, але цяпер па-рознаму бывае.

— Завозяць збожжа з Эўропы, а сваё мала купляюць. Калясь прадавалі мы па 40—50 сэвіней, бульбу, збожжа, і ўсё куплялі, а цяпер хто на гаспадара глядзіць? — пытаетца Ян Тамчук.

Далей сустракаю жыхароў Чыкоўскай гміны, якія прыехалі пасля паўночы.

— Так паволі пад'яжджаём, што ня ведаю, ці ў суботу прадам. То каля вагаў нікога няма, то каля кампютара паволі працаўаць, — кажа старэйшы мужчына.

— Учора было тэлебачаннне, што пад'язноў пад'яжджае да элеватора

тараў многа людзей. Чакаюць у чарзе ўжо два дні. На няголеных тварах відаць стомленасць, вочы ў некаторых апухлі. Сяляне самі пачынаюць расказваць пра сваё гора. Спачатку крытыкуюць былога прэзыдэнта Леха Валенсу, што спрычиніўся да развалу сацыялістычнай краіны, у якой гаспадарам добра жылося. Пасля наракаюць на палітыкаў СЛД, якія многа абыялі і не трymаюць слова. Наракаюць, што сёлета пшаніца амаль на сто злотовых таньнейшая, чым летасць, а сельскагаспадарчыя мышыны,

мінэральныя ўгнаені ѹ сродкі аховы расслынаў падаражалі. Крытычна ацэнваюць уважод Польшчы ў Эўропе.

Раптоўна эмоцыі пачынаюць выклікаць парадак чаргі. Людзі спрачаюцца, хто за кім павінен зядждаць. Тыя, хто прыехаў з пад Кляшчэляй, пераконваюць, што зь іх боку зараз павінна заехаць сем трактароў, а людзі, што стаяць у чарзе ад цэнтра гораду, згодныя праpusціць толькі два. Узынкае сварка, якая ледзь не канчаецца бойкай. Аднак усё вырашаецца без кула-

коў, і людзі разыходзяцца да сваіх трактароў.

На будынку збожжавага прадпрыемства вісіць вялікая шыльда з надпісам "Элевар". Суполка з абмежаванай адказнасцю з Варшавы. Аддзяленне ў Бельску-Падляскім". За адміністрацыйным будынкам знаходзіцца невялікае памяшканнне, а паабапал яго — двое вагаў. На адных важаць прычэпы с збожжам, а на другіх — пустыя. Спэцыяльныя мышыны, працай якіх кіруюць кампютары, бяруць збожжа з прычэпу і самі перасыпаюць яго ў ёмістасць для аналізу. У будынкі, дзе стаяць кампютары, уваходзяць людзі з дакументамі. Там сустракаю дырэктара прадпрыемства Рыгора Суліму. Ён

Праект захопу неабмежаванай улады

Вайсковае супрацоўніцтва

Праят. Пачатак у № 22, 24–28, 30.

Беларусь атрымала ў спадчыну ад Савецкага Саюзу нямала ваяеннага абсталяваньня, а таксама заводаў па яго вытворчасці. Ня дзіва — тут знаходзілася трэніровачная, ва ўсіх значэннях гэтага слова, база савецкай армii і жылі 250 тыс. вайсковых спэцыялістў з найлепшай падрыхтоўкай, якую толькі маглі даць у СССР.

Вайсковае супрацоўніцтва з Расей не перапынілася з распадам Савецкага Саюзу. Ужо 20 жніўня 1992 г. Беларусь і Расей падпісалі пакет з 24 пагадненняў, якія ўключалі 19 дакументаў эканамічнай і 5 вайсковай накіраванасці. Міністры Павал Грачоў і Павал Казлоўскі ўзгаднілі праграму вываду зь Беларусі расейскіх вайсковых частцей і вайсковага абсталяваньня, які павінен быў завяршыцца ў 1996 г., плян узаемадзеяння двух міністэрстваў абароны, пытанні падрыхтоўкі пэрсаналу і зынішчэння ваяеннай тэхнікі і г.д.

Расей залежала ад нашага ВПК

У снегіні 1997 г. была заключаная Дамова аб вайсковым супрацоўніцтве паміж Расеяй і Беларуссіяй. Яна прадугледжвала прынесьце супольнай вайсковай дактрыны, стварэнне Калегіі міністэрстваў абароны, навучанье беларускіх вайскоўцаў у Расеі ѹ г.д. Згодна з дамовай аб стварэнні саюзнай дзяржавы, на аснове беларускіх Узброенных сілаў і Маскоўскай вайсковай акругі мелася паўстаць расейска-беларуская вайсковая груп'юка. Праект супольнай вайсковай дактрыны быў падрыхтаваны ў 2001 г.

Наибольшага прагрэсу аўяднанні ўзброенных сілаў дазвоюх дзяржаваў дасягнула ў галіне супрацьпаветранай абароны. Страсці ѿ савецкіх вайсковых базы ў Прывалтыцы, Расея адчулі патрэбу ў беларускіх радыёлякцыйных станцыях. Ад іх залежала бяспека найважнейшага рэгіёну Расеі, улучна з Москвой і Санкт-Пецярбургам. Асновай супольных узброенных сілаў сталіся радыёлякцыйныя станцыі ў Захадній Беларусі, што засталіся ў спадчыну ад СССР і пасыля яго распаду з дапомогай Расеі былі мадэрнізаваныя. Адну з іх, паблізу Ганцавічаў, бясплатна передалі Расеі на 25 гадоў у абмен на паставку танковых энэргеносітаў і доступ на расейскі рынак для беларускіх вытворцаў. У 2000 г. беларускія і расейскія структуры СПА афіцыйна былі падпрадкаваныя супольнаму камандаванню. Гэта павялічыла стратэгічнае значэнне Беларусі як "вояеннага шчыта" Расеі. Выраслае значэнне Лукашэнкі ў вачах расейскай вайсковай і палітычнай эліты, асабліва ў часе канфрантацыі з Захадам з прычыны пашырэння NATO на ўсход і аперацый ў Косаве.

Расея залежала ад беларускага ВПК, бо не магла рабіць зброю без удзелу беларускіх прадпрыемстваў. Так, плятформы для ракетных комплексаў "С-300" і "Топаль-М" прадукаваў Менскі завод колавых цягачоў (МЗКЦ), а беларускія радыёэлектронныя заводы выраблялі навігацыйныя систэмы для вайсковай авіяцыі. Утварэнне міждзяржаўных фінансава-прамысловых груп паўстало ў 1995 г. з арганізацыі ФПГ "Граніт", што вырабляла прылады, неабходныя для мадэрнізацыі систэм абароны. У 1997 г. была створаная ФПГ "Дакладнасць", якая спэцыялізавалася на супрацьтанкавых і артылерыйскіх саманаводных комплексах.

Самы амбітны праект — "Абарончыя систэмы" — стартаваў

у лютым 2000 г. Гэты вайскова-прамысловы кантакт заснаваны на атрыманні значнай часткі расейскіх абаронных заказаў. У яго ўваходзілі МЗКЦ, Гомельскі радыёэлевічны завод і іншыя прадпрыемствы. У кампэтенцыі ФПГ "АС" уваходзілі пераразъмеркаваныя фінансавыя патокаў Мінабароны і гандаль зброяй, у тым ліку сумніўныя паставкі ракетных комплексаў у Кітай і на Кіпр ("АС" кантролюе холдынг "Інтэррос" Уладзімера Патаніна — былога першага віцэ-прем'ера Расеі ѹ аднаго з нямногіх альгархав, які здолеў захаваць свой фінансавы і палітычны капітал пры Пуціні). Посьпеху праекту "Абарончыя систэмы" спрыяла занепакоенасць Расеі недасканаласцю колавых плятформаў для комплексаў "С-300", "Топаль-М" і "Пячора". МЗКЦ атрымаў буйныя інвестыцыі на мадэрнізацыю вытворчасці ад расейскіх камэрцыйных банкаў, што прапанавалі свае паслугі "Абарончым систэмам". Роськіт гэтай і іншых фінансава-прамысловых груп паўсталі ў межах ВПК забяспечваўся павелічэннем вайсковага бюджету Расеі ѹ зачупак вайсковай тэхнікі ўнутры краіны, а таксама аўяднаннем пляніў гэтых зачупак з беларускім у 2000 г. Апошніе міждзяржаўнае пагадненне ў гэтай сферы прадугледжвалася ўтварэнне ФПГ "Аэракасмічнае абсталяваньне" ("АКА"), у якую ўваходзілі два беларускія прыладабудаўнічыя заводы. "АКА" вырабляе систэмы кантролю і сыгналізацыі для расейскіх ракетных зынішчальнікаў "МіГ-29СМТ", "Су-30МК" і баевых верталётав "Чорная акула" — самай дасканальнай авіяцыі расейскай армii. Удзел беларускіх вытворцаў ва ўсіх гэтых проектах быў ключавай умовай мадэрнізацыі расейскай армii, гэта забяспечыла ім стабільныя канракты, загрузку і прыбытак, што паспрыяла ажыўленню цэлага сэктару, да якога перад распадам СССР належала палова беларускіх прамысловых прадпрыемстваў. А Лукашэнка меў зручную нагоду выкарыстаць вайскова-прамысловы комплекс у якасці казырнай карты ў эканамічных і палітычных стасунках з Расеяй.

І Пэру, і Эквадору

Захаваныне абароннай прамысловасці дазволіла Беларусі ў 1997 г. трапіць у дзясятку найбуйнейшых у сьвеце экспарцёраў зброяй. Продаж узбраення ў дзяржавам-ізゴям і ў "гаражыя зоны" плянэты выклікаў падаўрэнні, што Беларусь — пасярэднік расейскіх вытворцаў зброяй, непасрэдны ўдзел якіх у такіх угодах сапсаваў бы адно-

Беларусь прадавала зброю, прамысловая база для вытворчасці якой у нас адсутнічае.

сіны Расеі з Захадам. Між тым, падаўрэнні ўваходзілі прамысловая база для вытворчасці якой у нас адсутнічае. Да гэтых сумніўных гэштаў адносіцца продаж у Альжыру ў 1999 г. ракетных зынішчальнікаў "МіГ", падпрадкаваныя пастаўленыя Расеяй для беларускіх ВПС (паводле справаў здачы лёнданскага Інстытуту стратэгічных дасыследаваній) іх колькасць магла сяць 64), чатырох самалётаў "Су" ў Анголу, амаль трохсот танкаў "Т-80" у Паўночную Карэю і г.д. А зынішчальнікі "МіГ", у 1996 г. афіцыйна прададзеныя Беларусі ў Пэру, былі дастаўленыя туды проста з аэрадрому "Сокал", што ля Ніжняга Ноўгорода. Да таго ж, Расея пасыля падпіса з Пэру контракт на тэхнічнае абслугоўванне самалётаў. Гэткія самыя зынішчальнікі Расеі прададзеныя ў гэтым канрактзе, загрузку і прыбытак, што паспрыяла ажыўленню цэлаго сэктару, да якога перад распадам СССР належала палова беларускіх прамысловых прадпрыемстваў. А Лукашэнка меў зручную нагоду выкарыстаць вайскова-прамысловы комплекс у якасці казырнай карты ў эканамічных і палітычных стасунках з Расеяй.

Бойка за беларускія заводы

Паляпшэнне стасункаў з Захадам пазбавіла кіраўніцтва Расеі неабходнасці карміць грамадства ілюзіямі аднаўлення СССР.

Апошнім ударам па "беларускай эканамічнай мадэлі" мог стаць націск на Лукашэнку з боку расейскіх палітычных і бізнесовых калаў, якія патрабавалі дазволу на прыыватызацыю найсмачнейшых кавалкаў беларускай прамысловасці.

У 2000 г. кампанія "Ітэра" выказала намер атрымаць кантроль над Беларускім мэталюргічным заводам (БМЗ), нафтакан-

мічнымі прадпрыемствамі, тэлевізійнымі заводамі і г.д. Ёй удалося займець 45% акцыяў "Белпаку" — манапаліста па вытворчасці палімараў у СНД. Прэзыдэнт "Ітэра" з'біраўся інвеставаць у Беларусь звыш 200 млн. даляраў. Кампанія распрацавала плян прыватызацыі "Беларуськалію". Пры гэтых два прадпрыемствы, якія найбльш зацікавілі "Ітэру", — "Беларуськалій" і БМЗ — даюць каля 60% валютных даходаў прамысловага сэктару Беларусі.

Раман Абрамовіч, вядучы расейскі алігарх, з'біраўся купіць кампанію "Слаўнафта". У Крамлі гэту ўгоду ухвалілі пасыля таго, як алігарх перадаў у рукі дзяржавы кантроль над тэлекампаніяй ОРТ. Расейскі "Аэрафлёт" на тоіць інтарэсу да "Белавія". РАТ "АЭС Расеі" падпісала шматмільярдны контракт на пастаўку электрычнасці ў Польшчу і Нямеччыну, улучышы ў гэты праект і Бярозаўскую ДРЭС, а таксама пачало перамовы на скончэнне інвеставання беларускіх электрастанцыяў і здабыцца кантроль над імі.

У 2001 г. павялічылася прысутнасць у Беларусі расейскага капіталу. Алег Дзэрыпка, уладальнік "Сібалу", стварыў аўтамабільную холдынговую кампанію "Распрамаўта", да якой захадзілі дзяржава і МАЗ. Для гэтага ў кастрычніку 2001 г. расейцы спрабавалі давесіці МАЗ да банкротства, калі Яраслаўскі матэрны завод, частка Дзэрыпкавай аўтамабільнай імпэріі й манопольны пастаўнік рухавікоў для МАЗу, рэзка павялічыў цэнзы на сваю прадукцыю. Дзэрыпка выказаў ахвоту купіць і шэраг беларускіх прадпрыемстваў — пастаўнікоў камплектуючых для МАЗу.

Міністэрства сувязі аддало ліцэнзію другога апэратара сеткі GSM у Беларусі расейскай тэлекамунікацыйнай кампаніі "МТС", якой апякуеца мэр Масквы

Юры Лужкоў. МТС абавязалася за пяць гадоў інвеставаць у наўшую эканоміку 190 млн. даляраў. Яшчэ Лужкоў нібыта ініцыяваў перамовы па аўяднанні "Інтэграпалу" з высокатэхнічнымі кампаніямі ў Зеленаградзе ля Масквы.

Шынны холдынг, кантроліруемы банкам "Авангард", зацікаўлены ў набыцці кантролю над бабруйскай "Белшынай" — за яе змагаюцца некалькі расейскіх кампаніяў, у тым ліку "Лукойл".

Або выкананець, або зрабіць выгляд

"Слаўнафта" прапанавала свой плян прыватызацыі нафтавага і хімічнага комплексу, уключаючы ў яго заводы "Азот" у Гродні і "Палімір" у Наваполацку. З "Слаўнафтай" супернічае "Лукойл", кіраўніцтва якога паабязціла ўклады мільярд даляраў у нафтаперапрацоўчы комплекс "Нафтан", заводы "Азот", "Палімір", а таксама ў магілёўскай "Хімвалакно" — зразумела, у абмен на кантроль над гэтымі прадпрыемствамі.

Расейскія інвестыцыі пачалі паступаць і ў харчовую прамысловасць. Кампанія "Балтыка" імкненца ўсталяваць кантроль над менскім броварам "Крыніца", маючы намер укладыці ў яго 50 млн. даляраў. Падобныя праекты распрацоўваюцца Ачакаўскім піўзаводом і Асаціяція піўзавараў Івана Таранава.

Напярэдадні прэзыдэнцкіх выбараў 2001 г. "беларуское пытанне", відаць, было вырашана ў Расеі шляхам угоды зацікаўленых асобаў. Лукашэнку там падтрымліваюцца фінансава-прамысловыя групы — эканамічнай базы "канструктыўнай" апазыцыі на чале з Зюганавым, Селязьнёвым і Лужковым. Калі таемнае пагадненне сапраўды было, значыць, Лукашэнка заплаціў за сваю перамогу шэрагам абязанняў і заставіцца сумленна выкананець іх альбо зрабіць выгляд, што нічога ён не дэклараваў.

**Віталій Сіліцкі
Заканчэнне будзе.**

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Заканчэнне. Пачатак у №23–30.

Студэнтка менскае Палі-тэхнікі Яніна знаходзіць на лецішчы труп невядомага чалавека, а назаўтра ледзь ня робіца ахвяраю забойцы. З часам высьвятляецца, што да злачынства мае нейкае дачыненне сусед Мікалай Кержыч. Яніна змушае яго прызнацца: галоўны злачынца — ейны ка-ханак-спэцслужбіст Андрэй, які нібыта рассыльдзеу справу. У часе размовы нечакана зьяўляецца забойца. Сытуацыя безвыходная. Ратуюць дзяўчыну сябры, што зьяўляюцца немаведама адкуль. Вось Яніна і думае: адкуль яны пра ўсё да-ведаліся?

У зямлю запаветную

Размова тая сапраўды адбылася. Гутарылі з Андракам нейкія людзі, зь якімі Сылёнка пазнаёміўся ў Менску... Абяцана было яму маўчанье ў абмен на пэўныя рэчы...

Папойка ў гонар выбадзення адбылася ў той самы вечар. Тут мне і расказалі перадгісторыю. Алена і Фабіян распавялі Сылёнку пра мае прыгоды, Андрака ён пабачыў на дні нараджэння і зрабіў пэўныя высновы. Пасьля, ад няма чаго рабіць, правёў невялічкае асабістое рассыльдеванье: там прасачыў, тут пасядзе ў засадзе... Ен жа ў сваім УНСО ўзначальвае аддзел контравыведкі.

Пакуль я біла каханка адкрытай і чакала съмерці, Фабіян і Тарас бегма белгі з электрычкі, Анупры здымай зышак абрэз, а Кержыч ляжаў без прытомнасці. Алена спакойна дастала з паштовай скрынкі ліст у вялікім пакете, надпісаным пангельскую. Гэты ліст павярнуў мае далейшае жыцьцё новым бокам.

Пэўны час таму мы з Зарэмбай паслалі дакумэнты ў Масачусецкі ўнівэрсітэт — ён набірае замежных студэнтаў. И вось прыйшоў адказ: мае гонар паведаміць, што прапануем пачаць заняткі з новага сэмесцру, які пачненца празь месец...

Алена, праўда, вырашыла ехаць не ў Масачусэц, а ў Львоў, а вось я энэргічна ўзялася афармляць дакумэнты. Новы паварот падзеяў дапамог мне

ачомацца і выйсці з шокавага стану. Толькі часам, калі раніцай бегла куды па справах, мяне агартаў нейкі страх — глядзела на людзей, што ішлі насустрача, і думала: хто з іх здолын забіць чалавека за крэдит? Во гэты жаўтаскury таўстун? Таваранзаўца на абцасах з нафарбаванай мордай? Шэрэя настаўніца малодшых клясau? Лысы пэтэвэншнік? Страх рос, расла агіда, я сыходзіла з траутару, абдымала першае-лепшае дрэўца, і мяне ванітавала, выяртала жоўцю...

Я без праблемаў атрымала студэнцкую візу. Баялася, што будзе якай мэдкамісія, але абышлося. И вось я еду ў "Менск-2". Хутка, хутка я ўздымуся ў чыстае, блакітнае неба, пакіну мінулае так далёка... Развіталася з усімі раней — з бацькам, Аленай, нашымі ў групе, Фабіяном, Збышкам і Анупрым... У цудоўнай адзіноце дайшла да самалёта. Чакае мяне новае жыцьцё, куды ад старога не вазьму я нічога — толькі дзіця.

Так, я чакаю дзіця, і мае прыступы голаду тлумачыліся цяжарнасцю. Вось чаму мяне ванітавала раніцамі, вось чаму я баялася мэдкомісіі і ўзрадавалася, калі абышлося без яе.

Напаўпусты самалёт "Белавія" скіраваўся на Шэнан. Эўропа ўнізе, аблюкі ўнізе, а я неўпрыкмет трymаюся за жывот. Ен яшчэ зусім роўны, але ў ім жыве мае дзіця. Гэта нічога, што твой бацька — або бессаронмы забойца, або бязвільная ахвяра. Нічога, што твая мама-шлёндра ня ведае дакладна, хто твой бацька. Ты будзеш самым цудоўным дзіцём на съвеце. Сядзі себе пакуль у май жываце, а я буду карміць цябе цудоўнай амэрыканскай ежай: малаком бяз стронцыю і пэстыцыдаў, і сокамі, і сувежай садавіной, якой там заваліся — і ўся па баксе за фунт, і сувежынай з суседнімі крамкі, і стронгай, і далікатэсамі ў кітайскім рэстаранчыку... Ты з'явішся на съвет у амэрыканскім шпіталі, дзе ні парадзіхі, ні дзеци ня ведаюць, што такое боль. Мы ня вернемся ў Беларусь. Твая мама ня самая дурная і зможа знайсці сабе працу. Зямлю будзе носам рыць, але атрымае від на жыхарства. Мы будзем жыць ў Шэнане.

Калі хто глядзеў зь неба, бачыў, як вялікі лайнэр, патроху прылягаючы на крыло, рабіў над Ірляндыйскай вялікую пятлю, каб зноў сесцыі ў Шэнане.

і, пакуль я буду працаўца, з табой будзе baby sitter. Я буду пільна выбіраць табе няню і знайду такую, якую ты будзеш любіць, — лепш за ёсё сталую нэгрыцынку, з тых, што так прыгожа рухаюцца. Але мяне ты будзеш любіць нашмат больш. А ў адпачынк мы будзем выбірацца з табой на мора, у Мэксыку... Ты мой цудоўны камячик! Я люблю цябе і ёсё дзеля цябе зраблю! Ты будзеш шчаслівым, ты будзеш жыць у справядлівым съвеце, і з табою будзеш сласцівай я.

У Шэнане я перасела на амэрыканскі Бойн. Тут людзей было нашмат больш. Побач села старая мурынка, з мноствам чыста прамытых зморшчынак на твары. Яшчэ на зямлі я адчула нейкую млявасць, а цяпер мне рабілася ёсё горш. Суседка, пэўна, патлумачыла маю спалатнеласць эмігранцкім перажываннямі і ласкова паляпала мяне па рукэ:

— Нічога, нічога. Нью-Ёрк — гэта такі вялікі чыгун, у якім ўсё перакіпае і выходзіць някепская ежа.

Я адказала ўсімешкай на яе ўсімешку і закрыла вочы. Сама лёт набіраў вышынно.

Раптам я адчула, як кроў хвалі хлынула з мяне. Цёплай вадкасцю палілася па нагах. Я варухнулася, і пада мною хлюпнула.

— Мэм, — прашаптала я.

Заклапочаны чорны твар нахіліўся нада мной.

— Мэм, здаецца, я гублю дзіця... Што рабіць?

— А божачкі!

Стара жанчына колькі разоў энэргічна націснула кнопкую выкліку съцоардэсы.

Пад намі віднеліся зеленаватыя пусткі Ірляндыі, паплямаваныя белымі кропкамі — безъліччу авечак, якіх па-старому пераганяюць упоперак вострава ў пошуках пашы. Сланцыяўская скалы паблісквалі пад сонцам, адлівалі блакітам азёрцы. Як у тумане, бачыла я людзей, што нахіліліся нада мною. Съцоардэсу, мурынку, нейкага мужчыну, які хутка закасваў рукаўы белай кашулі...

Калі хто глядзеў зь неба, бачыў, як вялікі лайнэр, патроху прылягаючы на крыло, рабіў над Ірляндыйскай вялікую пятлю, каб зноў сесцыі ў Шэнане.

Кнігі поштай

Назва

Цана

ARCHE-Пачатак 2000, №9 "Мэдзыцына" 1500 р.

ARCHE-Пачатак 2001, №5 "Украінскі нумар" 3500 р.

ARCHE-Скарны №№ 2000-6, 2000-8, 2001-1, 2001-3, 2001-4, 2001-6 1000 р.

ARCHE-Пачатак 2002, №1. 184 с. 1500 р.

Vosatra Brama 0: ГЛЁБУС Адам. "Post Scriptum". 176 с. 3000 р.

Vosatra Brama 1: БІЛКАУ Васіль. "Пахаджане". 192 с. Кніга прыпавесцьця, напісаных за час побыту пісьменніка ў Фінляндыі і Нямеччыне 3000 р.

Vosatra Brama 3: ЛУКАШУК Аляксандар. "У флятавай ноце вугал крыла". 160 с. Кніга пра БССР 80-х. Працуючы ў галоўнай партынай газэце "Звязда", аўтар шмат назіраў за паводзінамі вялікага і малога начальнства, а таксама звычайнага "гома саветыка" 3000 р.

Vosatra Brama 4: БАРТОСІК Зміцер. Чорны пісталет. Апавяданы з уласнага жыцьця. 240 с. Кніга складаецца з тэкстаў, якія друкаўся на працах апошніх дзесяці гадоў у газэце "Наша Ніва" і пачалі на радыё "Свабода" ў перадаче "Вострая брама". 6000 р.

Vosatra Brama 5: ГЛЁБУС Адам. "Браслаўская стыгмата". 192 с. Новая кніга Адама Глебуса, якую склаў апавяданы апошніх гадоў 3000 р.

АДАМОВІЧ Славамір. Турыны дэзьнікі. Дакументы, дэзьнікі, вершы. 160 с., цвёрдая вокладка. 3800 р.

БАШУРА Міхась. Паліваны на мух ся шлянга. 64 с. 1000 р.

Беларуска-расейская інтэграцыя. Аналітычны артыкулы. 424 с. Рэдактары Валера Булгакава. У кнізе асьвятаўца такія эсэ, як эканамічна і культурная палітыка Лукашэнкі, расейская вайсковая прысунтасць у Беларусі, структура расейскіх палітычных эліт, Беларусь на міжнародным рынку ўзбраенія, расейская рэгіянальная палітыка Лукашэнкі. 3000 р.

Беларускі малітвайник. 784 с., цвёрдая вокладка. Укладзены а.Аляксандрам Надсанам, выдавецтва "Божымі шляхам" (Лендан) і "Софія" (Полацак). Малітывы на кожную пару, на кожны дзень. 5000 р.

Біблія. Кнігі Святога Пісання Старога і Новага Запавету ў беларускім перакладзе Васіля Семухі. 1536 с., цвёрдая вокладка. 17000 р.

Беларуская палітычная сістэма і прэзыдэнцкія выбары 2001 г. 480 стар. Зборнік артыкулаў, падрыхтаваных аналітычнай групай (Мінск) і Цэнтрам дэмакратіі ва Усходнім Эўропе (Варшава), пад. рэд. Валера Булгакава 3000 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 4. Сыштак 1-2(6-7). 318 с. Часопіс 2100 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 5. Сыштак 2 (9). 692 с. Часопіс 2100 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 6. Сыштак 1-2 (10-11). 400 с. Часопіс 2800 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 7. Сыштак 1 (12). 302 с. Часопіс 2100 р.

Беларускі гісторычны агляд. Том 7. Сыштак 2 (13). 622 с. Часопіс 2100 р.

Біблія Г. ТУМАШ Вітаўт. Выbrane працы. 246 с. Вядомы эміграцыйны гісторык, грамадзкі дзеяц і публіцыст. Вітаўт Тумаш (1910–1998) вартасца ў Беларусь. У першую айчынную кнігу яго праца увайшло кантрольнае аўтографычныя матэрыялы на датаваныя 1780-1800 гг. 4200 р.

Біблія Г. ТУМАШ Вітаўт. Выbrane працы. 246 с. Часопіс 4200 р.

Беларускі кнігазбор т.15: УЛАШЧЫК Мікалаі. Выбранае. 608 с., цвёрдая вокладка. У кнігу увайшло самае істотнае з науковай спадчыны Мікалая Улашчыкі. 3800 р.

Беларускі кнігазбор т.16: КАРСКІ Яхім. Беларусь. 640 с., цвёрдая вокладка. Ураджэнец Наваградкі, адміністратар імпэрскай акадэміі навук Яхім Карскі (1861–1931) ўсё жыцьцё вывучаў этнічны гісторык беларусаў. Вынікам стала шматтомнае даследаванне "Беларусь". У кнізе ўнізі 1-3 тамы "беларусаў", якія не пераводваліся з 1916 г. 4900 р.

Беларускі кнігазбор т.18: ЦЕТКА. Выbrane працы. 336 с., цвёрдая вокладка. Самае поўнае выданне твораў Течкі (Алесь Пашкевіч). 3500 р.

Беларускі кнігазбор т.19: АРСЕНЬЕВА Наталія. Выbrane працы. 592 с., цвёрдая вокладка. У кнігу увайшло самае істотнае з науковай спадчыны Наталіі Арсеньевай. 4700 р.

Беларускі кнігазбор т.20: Янка Купала. Выbrane працы. 640 с. У дваццаты том сэрыі "Песні пра збору" Гусоўская, успаміны, лісты. 3900 р.

Беларускі кнігазбор т.21: АРСЕНЬЕВА Наталія. Выbrane працы. 592 с., цвёрдая вокладка. У кнігу увайшло самыя значныя творы пэзкі: лірычныя вершы, лібрэта, пераклад.

Беларускі кнігазбор т.22: БАРСАКІ Янка. Выbrane працы.

Андрэй Хадановіч Беларускія лімэркі

Шматпакутная дзеўка з Багданава
за расейца выходзіць бясштаннага.
Нават мае пасаг,
ды жаніх у трусах
патрабуе выключна прыданага.

Німфаманка-юрлівіца з Зэльвы
стрэла малпу-самца сярод сельвы.
Ледзь зрабіла аванс,
ён прывёў яе ў транс
запытальнем: "Ці мадмуазэль вы?"

Сыпеваку і музыку з Залесься
падабаліся "Ластаўкі ў стрэсе".
Толькі браў рэдзея,
як у ластавак — стрэс,
і съпявак — пры сваім інтарэсе.

Пасыльдоўніцы Фройда з-пад Солаў
на фалічнай сымболіцы голаў
перамкнула — штоноч
шпацьруе наўзобоч
голых ліп і гатычных касыцёлаў.

Вітузов-арганіста ў Барунах
заснаваў школу танцаў на трунах.
Зарабляючы хлеб,
водзіць вучняў у склеп
граць на нэрвах, нібыта на струнах.

Пераборлівы вязень з Кармы
ні бананаў ня еў, ні хурмы.
Толькі ціхую скаргу,
што на бульбу — эмбарга;
слалі дадому з кубінскай турмы.

Верштвортца з Давыд-Гарадку
мае прынцып: "У дзень па радку".
Сέньня вершык напіша,
заўтра — съпіч пра "Ўзвышша",
а шансон пасылязайтра — "братку".

Піянэр Усяслаў з Гарадзея
кажа маці: "Пайду ў чарадзея!
Усяго акрамя,
мілагучнае імя
даць гарэліцы маю надзею!"

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

Пакой
Дэзве студэнткі здымуць пакой ці кватэру ў раёне мэтро ці
Акадэміі мастацтваў. Т.: (277) 61-7-08

Вітаны

Прыгатаванне грока-каталіцкай пароффі з івацевічай! Мы вас
любім! Віцебск
Берасцейская філія "Маладога фронту" віншуе свайго
лідера — Наталья — з Днём народзінай. Жадаем на
стражці шыгара патрыйству ў цяжкім шляху зманінья
з нашу Беларусь!
Намеснік сакратара Берасцейской філії "Маладога
фронту" віншуе сваю кіраўніцу па сакратарскіх спраўах
з Днём народзінай. Мы абавязкова пераможам, толькі
не адпраўляй мяне ў адстаку!

Дараежнкая Наталька!!! Шыра віншуе з Днём народзінай.
Жадаю табе дызайчай энэргіі, юнацкай прыгажосці
і даросле мудрасці. Нягледзячы ні на што, трымай у
серцы "Пагоню" і бел-чырвона-белы сцяг. Жыве Бе-
ларусь! Сяржук

Ізд

23 жніўня — 40 дзён таму пайшоў ад нас Уладзімер
Кармілік... Вечная память, супакой душы яго!
Беларускія хлопцы — прости супр! Я люблю ўсіх вас! Пад-
раўнала з іншаземцамі, маю такі досьвед! Пераканана
А ў Беларусі ёсьць прынцы: Дзе ве? Стамілас чакаць.
Прынцыс

Шаноўны сп. Але́с Старыкевіч! Бы вы засталіся бяз працы,
дых узначальце "Беларускі спорт"! Мы яго чакаєм не
дачаемся!!! Рэзышыны заўзятар

Матчы Чэмпіянату сьвету па футболе, якія ўначы
транслююцца РТР, нам не даюць глядзець ужо БТшнік!!!
Рэзышыны заўзятар

Хтосыці "свой", туцішы, моцна "балее" супраць беларускіх
футбольных каманд у Эўракубках. Раней пачыр-
пела "Белыша", а зараз — менскія "Дынаамі". Знай-
шоў бы гада! Рэзышыны заўзятар

Ну што, уроды, прафукалі краіну на сэмінарах па правах
чалавека?

Сп. Сагановіч! У Бізантыі месцыцы бясісельныя супраць
"намеснікаў"; з Палацку й Другуку выгнанія нават кня-
зеў. С.Бельскі

"Усе такія адстакія", што баяцца не адстака". Курт Кабэйн
Абарона Куррапата — не доказанстві перад журналістамі
і грантадаўцамі, а штодзённая праца. Суботамі збі-

Падрывальнік мастер з-пад Мастоў
абмінні дзесяць тысяч паставоў...
Выбух чулі здали!..
Гэта што! Ен паслья
разаслаў дзесяць тысяч лістоў...

Камсамольскі важак з Мазыра
піва выжлукіць мог паўядра,
а сябрук-піянэр
на шляхетны манер
заліваў за каўнер паўтара.

Эканомнай паненцы з Татаркі
даспадобы адно перастаркі,
бо калі з маладым
накахаешся ў дым, —
сіл ня хопіць глядзець гаспадарку.

Валантуга і вісус з-пад Глуску
маладую каҳаў андалузку.
Да карыды прывык,
дзе, шалёны, як бык,
рваў з дзяўчыны чырвоную блузку.

Знакаміты мастак у Бабры
маляваў на ўсялякім дабры —
дзе падкажа парыў.
Нават жонку тварыў,
нібы продак, на ўласным рабры.

Прыгажуні з далёкіх Ждановіч
спадабаўся Андрэй Хадановіч.
Тоне ўся ў пачуцьці...
Цяжка выйсце знайсці,
дзе німа безвыходных становішч.

ЦЫТАТА ТЫДНЯ

А калі некаму зь няўдалых мужчын-
наў-палітыкаў так хочацца аб'яднацца з
нашай партыяй, няхай зъмяняюць пол, і,
магчыма, мы іх да сябе прымем. Хоць
падумаем.

**Валянціна Матусевіч, з прамовы на
з'ездзе Беларускай партыі жанчынаў**
"Налязей"

17 жніўня.

ПІЛАРАМА АНАЛІТЫЧНАЯ

Сёньня выпуск "Піларамы аналітычнай" ня будзе. Пасылья безадказнай зая-
вы прэзыдэнта Расеі нашых аналітыкаў съпехам кінулі на распрацоўку новага
палітычнага курсу Беларусі.

Вядучы

Граждан патрабуе ад Сабакі здацца

едзініць іх к нашаму сталу".

Аднаго сабаку за што толькі змаглі
прывязалі да слупа. Стаяў сабака дзень,
стаяў два, а на трэці год падышоў Граждан
і сказаў: "Віншую з поўнай інтэгра-
цыяй!"

Аднаго сабаку кarmілі інтэграцыяй.
Граждан еў апанасы і рабчыкаў жаваў, і
была ў яго вялікая мара — у Менскім
моры памыщь ногі.

Аднаго сабаку запрасілі крыху па-
жыць у Сібіры. Сабака пажыў, а калі са-
браўся назад, Граждан сказаў: "А вы,
башенька, цяперака-та наш, і мы з вами
белых мядзьвядзяў будзем разам
пасывіць..."

В.ІІІ.

Адзін сабака верыў у
прафесара Паўлава. А
Граждан верыў у
інтэграцыю...

**Адзін сабака пры-
ехаў** у Москву. Вый-
шаў зь цягніка — і тут
да яго падбег Граждан
ды пытается: "А вы с
какой нашэй губерні
будзеце: з Мінскай ілі
с Віцебскай? Еслі с Брестскай, то не
польскі лі вы вундэркінд?"

Адзін сабака сядзіць на вакзале і
есць. А тут չа табе — Граждан: "Я ся-
годня ноччу пастанавіл вашу катлету
разьдзяліць на сем часціцай і прыса-

раймася разам на талокі. Сябры Кансэрватыўна-
Хрысціянскае Партыі — БНФ

Ці адсохнуць калі руки ў тых, хто спрабуе руйнаваць Кур-
патаў і зьнічаць храмы?

Наміколі на трапіць у Палацак.

Наміколі ня ўбачыць Вільню. Сом

Mixaіl, а ведзь была жэ ўрэмія, а? А січас мы далеко, но
нас ішолушыць! Патрот

Грэта Гарбо ці Марлен Дытрых? Плятон ці Арыстотэль?
Шамякін ці Мартыненка? Чаго маучыш? Адказай

Ня Дытрых ды на Гарбо! Вэроніка Кастрал!. Не Плятон
ды не Арыстотэль! Зянон Пазыняк... Не Шамякін ды не
Мартыненка! Васіль Быкаў.... Маучынне — золата,
слова — сэрбія!

А чаму б не пабудаваць храм БАПЦ у Менску? Напры-
клад, на "Дынамі", дзе былі раней могілкі... Дарэчы,

футбалісты Беларусі тады чэмпіенства сабе выма-
ляць!!! Хто супраць? Ня ўжо гэткі знойдуцца? Вернік-
заўзятар

Калі нацый я мова вымірае, ці патрэнна такая ўлада?

Адзін хлопец (25-ці год) шукае жанчыну (35-ці — 55-ці),
другі — сціпульту, хатнюю, бяз бурага мінулага... Але
гэта — несур'ёзна!

КАНТАКТЫ

Давайце ліставацца, беларусы! А/с 53, 210035, Віцебск.
Святланы

Сп. Памідораў, Вольскі, Вайцюшкевіч!!! Калі ўжо запеяце
на беларуску "Эсмэральду" зь мюзіку "Сабор" Маткі
Боскай Парыскай"?

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (на больш за 15 слов) бесплатно. 220050, Мінск, а/с 537

Тэкст

Імя і прозвішча

Адрес, тэлефон

КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНай АБВЕСТКІ

Наша Ніва [31] 23 жніўня 2002

ВІЛЕНСКІ ПЭДАГАГІЧНЫ УНІВЭРСІТЭТ

абвяшчае набор абитурыентаў на 1 курс
факультetu славістыкі

беларускай філалёгіі з магчымасцю атрымання
дадатковай славістыкі, журналистикі,
культуралёгіі, маркетынг антыкварнай справы,
геалігікі

Завочнае навучанье платнае.

Прыём дакументаў — да 15 верасня 2002 г.

1. Атэстат альбо дыплём вучэбнай школы (копія).

2. З фатакарткі (3x4).

3. Выпіска з прадуктнай кніжкі (калі ёсць).

4. Заява на імя рэктара.

Дакументы можна выслучаць на адрес:

Baltarusijos filologijos katedra (кадра беларускай

філалёгіі) Vilnius pedagogic universitetas

Studentų g.39-527

2004 Vilnius

Lietuva

Падрабязная інформація: т./факс: (10370) 75-03-60
(кадра), маб. тэл. (10370) 980-67-10, e-mail:
belfil@vpu.lt

Рэдакцыя "Нашай Нівы"

вішуе Валер'я і Іну

Пазняковых з нараджэннем
сына Маркі. Няхай расьце
разумным ды здаровым!

Сярэднік

Цімоху Вострыкаву

— 80 гадоў. Вішуем</p